

**ІНСТЫТУТ ГІСТОРЫІ
НАЦЫЯНАЛЬНАЙ АКАДЭМІІ НАВУК БЕЛАРУСІ**

П Р А Г Р А М А

Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі

**Вынікі археалагічных даследаванняў
на тэрыторыі Беларусі ў 2020 годзе**

**Мінск – Лагойск - Мінск,
19–21 мая 2021 г.**

Мінск, 2021

***Запрашаем наведаць археалагічную навукова-музейную экспазіцыю
Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі
г. Мінск, вул. Акадэмічная, 1.
Тэл. +375 17 3791834 / +375 17 3789093***

*Фотаздымак на вкладки: наканечнік дзіды, V – VII стст.
Курганны могільнік Гальшаны (Ашмянскі раён, Гродзенская вобласць).
Раскопкі П.М. Кенькі.*

АРГКАМІТЭТ

Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Вынікі археалагічных даследаванняў на тэрыторыі Беларусі ў 2020 годзе»

Лакіза Вадзім Леанідавіч – дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Юрэцкі Станіслаў Сцяпанавіч – намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук;

Салаўянаў Андрэй Пятровіч – вучоны сакратар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Кошман Вадзім Іванавіч – загадчык цэнтра археалогіі Беларусі Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Вайцяховіч Андрэй Вячаслававіч – загадчык аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук;

Касцюкевіч Анастасія Уладзіміраўна – загадчык аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук;

Чарняўскі Максім Міхайлавіч – загадчык аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук;

Гамеза Святлана Ігараўна – в.а. дырэктара ДУК «Лагойскі гісторыка-краязнаўчы музей імя Канстанціна і Яўстафія Тышкевічаў»

Шэўко Фёдар Аляксеевіч – намеснік дырэктара па агульных пытаннях Інстытута гісторыі НАН Беларусі;

Кунаш Аляксандр Алегавіч – навуковы супрацоўнік Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі пры Інстытуце гісторыі НАН Беларусі

Інфармацыйны партнёр канферэнцыі

Навуковая, вытворча-практычная газета Беларусі «Навука»

Парадак працы канферэнцыі

19 мая 2021 г.

(Інстытут гісторыі НАН Беларусі, Мінск, вул. Акадэмічная 1)

9.00 – 9.30	Рэгістрацыя ўдзельнікаў канферэнцыі
9.30 – 12.30	Пленарнае пасяджэнне
12.30 – 13.00	Абед
13.00	Выезд ў г. Лагойск
13.30 – 15.30	Наведванне выставы ДУК “Лагойскі гісторыка-краязнаўчы музей імя Канстанціна і Яўстафія Тышкевічаў”
15.30 – 17.30	Наведванне археалагічных аб’ектаў г. Лагойска і яго ваколіц

20 мая 2021 г.

(Інстытут гісторыі НАН Беларусі, Мінск, вул. Акадэмічная 1)

9.30 – 13.00	Працяг пленарнага пасяджэння
11.00 – 11.20	Перапынак
11.20 – 13.00	Працяг пленарнага пасяджэння
13.00 – 14.00	Абед
14.00 – 17.30	Працяг пленарнага пасяджэння

21 мая 2021 г.

(Інстытут гісторыі НАН Беларусі, Мінск, вул. Акадэмічная 1)

9.30 – 13.00	Працяг пленарнага пасяджэння
11.00 – 11.20	Перапынак
11.20 – 13.00	Працяг пленарнага пасяджэння
13.00 – 14.00	Абед
14.00 – 16.00	Працяг пленарнага пасяджэння, падвядзенне вынікаў работы і закрыццё канферэнцыі

РЭГЛАМЕНТ ПРАЦЫ:

выступленні з дакладамі – да 15 хвілін

Працоўныя мовы: беларуская, руская, украінская.

**У СУВЯЗІ З ЭПІДЭМІЧНАЙ АБСТАНОЎКАЙ У АБАВЯЗКОВЫМ
ПАРАДКУ ЎСЕ ЎДЗЕЛЬНІКІ КАНФЕРЭНЦЫІ ПАВІННЫ
ВЫКАРЫСТОЎВАЦЬ СРОДКІ АСАБІСТАЙ АБАРОНЫ
(маскі, рэспіратары, санітайзары)**

19 мая 2021 г.

Адкрыццё канферэнцыі і пленарнае пасяджэнне

9.30 – 12.30

(Інстытут гісторыі НАН Беларусі, пак. 223)

Мадэратары

***Кошман Вадзім Іванавіч** – загадчык цэнтра археалогіі Беларусі
Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук,
дацэнт; **Башкоў Аляксандр Аляксандравіч** – дактарант Інстытута
гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт*

*Прывітальнае слова дырэктара Інстытута гісторыі НАН Беларусі,
кандыдата гістарычных навук, дацэнта **Лакізы Вадзіма Леанідавіча***

Ляўко Вольга Мікалаеўна – галоўны навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар (Беларусь, Мінск); **Магалінскі Ігар Уладзіміравіч** – дацэнт кафедры сацыяльных камунікацый Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Полацк); **Кенька Павел Міхайлавіч** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск), **Коц Аляксей Леанідавіч** – старшы выкладчык кафедры гісторыі і турызму Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта (Беларусь, Полацк)

Тэма даклада: *«Новые данные по исследованию Верхнего замка в г. Полоцке: предварительные результаты»*

Башкоў Аляксандр Аляксандравіч – дактарант Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Папярэднія вынікі выратавальных археалагічных даследаванняў сядзібы Рэйтанаў у в. Грушаўка Ляхавіцкага раёна ў 2020 г.»*

Петраускас Андрэй Валдасавіч – старшы навуковы супрацоўнік аддзела старажытнарускай і сярэднявечнай археалогіі Інстытута археалогіі НАН Украіны (Украіна, Кіеў)

Тэма даклада: *«До пытання про вивчення агломерації древлянських городищ на території літописного Іскоростеня»*

Лакіза Вадзім Леанідавіч – дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт; **Калечыц Алена Генадзьеўна** – галоўны навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар; **Юрэцкі Станіслаў Сцяпанавіч** – намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук; **Ляшкевіч Элона Аляксандраўна** – навуковы супрацоўнік аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск); **Кніга Руслан Сяргеевіч** – навуковы супрацоўнік Нацыянальнага парка “Белавежская пушча”, магістр гістарычных навук (Беларусь, Камянюкі)

Тэма даклада: *«Даследаванні на тэрыторыі будаўніцтва Археалагічнага музея пад адкрытым небам у Белавежскай пушчы ў 2020 г.: раскопкі помнікаў Камянюкі 2-Горы і Камянюкі 17 Камянецкага раёна»*

Вайтовіч Аляксандра Уладзіміраўна – дацэнт кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Первобытно-общинный строй на территории Белоруссии»: неведомая даваенная праца К.М. Палікарповіча»*

Дзярновіч Алег Іванавіч – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела гісторыі Беларусі IX–XVIII стст. Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні Крэўскага замка і Крэўскага гарадзішча ў 2019–2020 гг.»*

Белявец Вадзім Георгіевіч – дацэнт кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт; **Вайтовіч Аляксандра Уладзіміраўна** – дацэнт кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт; **Сідаровіч Віталь Міхайлавіч** – старшы выкладчык

кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Вынікі даследаванняў 2020 г. на шматслойным помніку Горка-1 (Салігорскі р-н)»*

Кізіюкевіч Наталля Аляксандраўна – загадчык аддзела археалогіі Гарадзенскага гісторыка-археалагічнага музея (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні на Старым замку ў Гродна у 2020 г.»*

Перапынак на абед 12.30 – 13.00

13.00 – 14.00 – пераезд г. Мінск – г. Лагойск

14.00 – 17.30 – г. Лагойск, Лагойскі раён

- Наведванне выставы ДУК “Лагойскі гісторыка-краязнаўчы музей імя Канстанціна і Яўстафія Тышкевічаў”
- Наведванне археалагічных аб’ектаў г. Лагойска і вакол

20 мая 2021 года
(Инстытут гісторыі НАН Беларусі, пак. 223)

**Працяг пленарнага пасяджэння
09.30 – 13.00**

Мадэратары

Вайцяховіч Андрэй Вячаслававіч – загадчык аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук; **Крывальцэвіч Мікалай Мікалаевіч** – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук

Язэпенка Ігар Мікалаевіч – старшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Мультидисциплинарныя даследаванні на паселішчы мезаліту – неаліту Нябышына 1 у вярхоўі Бярэзіны ў 2018-2019 годзе»*

Бубенька Таццяна Станіславаўна – дацэнт кафедры гісторыі і культурнай спадчыны ВДУ імя П.М. Машэрава, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Віцебск)

Тэма даклада: *«Древнейшие поселения Витебского Подвинья Бороники и Загорцы в свете исследований 2020 г.»*

Вайцяховіч Андрэй Вячаслававіч – загадчык аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Исследование селища 2 археологического комплекса на р. Менка в 2020 г.»*

Вараненка Алег Васільевіч – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Исследования памятников каменного века Верхнего Поднепровья в 2020 году»*

Дзярновіч Сяргей Дзмітрыевіч – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні (наблюдения) в окрестностях Троицкой горы в Минске в 2019–2021 гг.»*

Велент-Шчэрбач Святлана Сяргееўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск); **Ткачоў Алесій Юр’евіч** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі; (Беларусь, Мінск);

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні на стаянцы Барава 8 Гіеўскага раёна ў 2020 г.»*

Аўласовіч Аляксей Міхайлавіч – дацэнт кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін МДУ імя А.А.Куляшова, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Магілёў)

Тэма даклада: *«Оборонительная система городищ Могилёвского Поднепровья, исследованных в 2019-2020 гг.»*

Цярэнцьеў Ігар Валер’евіч – аспірант кафедры археалогіі, гісторыі Беларусі і спецыяльных гістарычных дысцыплін МДУ імя А.А. Куляшова (Беларусь, Магілёў)

Тэма даклада: *«Результаты археологических разведок на территории Могилёвского района в 2020 году»*

Шадыра Вадзім Іосіфавіч – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Раскопки на выспе воз. Селява Крупскага раёна ў 2020 годзе»*

Ільчышын Зоя Анатолеўна – малодшы навуковы супрацоўнік Навукова-даследчага цэнтру «Рятівна археалагічная служба» Інстытута археалогіі НАН Украіны (Львоў, Украіна); **Сілаеў Аляксандр Мікалаевіч** – малодшы навуковы супрацоўнік Навукова-даследчага цэнтру «Рятівна археалагічная служба» Інстытута археалогіі НАН Украіны (Украіна, Львоў)

Тэма даклада: *«Разкопки неолитического поселения Модричи – 1 (Дрогобицкий р-н Львівской обл.) у 2020 року»*

Вайцяховіч Андрэй Вячаслававіч – загадчык аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археологические работы в Гродно в 2019 г.»*

Кенька Павел Міхайлавіч – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археологические исследования в окрестностях Гольшан в 2020 г.»*

Плавінскі Мікалай Аляксандравіч – загадчык кафедры сацыяльна-гуманітарных навук і ўстойлівага развіцця Міжнароднага дзяржаўнага экалагічнага інстытута імя А.Д. Сахарова Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск);

Тарасевіч Вікторыя Мікалаеўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі, нумізматыкі і зброі Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск);

Макоўская Вікторыя Аляксандраўна – навуковы супрацоўнік навукова-фондавага аддзела Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск); **Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч** – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Даследаванні комплексу археалагічных помнікаў Наўры ў 2020 г.»*

Ганецкая Ірына Уладзіміраўна – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт; **Дорах Міхаіл Аляксандравіч** – малодшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск) (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічны нагляд за землянымі работамі па рэканструкцыі брацкага корпуса Жыровіцкага манастыра»*

Перапынак на абед

13.00 – 14.00

**Працяг пленарнага пасяджэння
14.00 – 17.30**

Мадэратары

Чарняўскі Максім Міхайлавіч – загадчык аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук; **Кунаш Аляксандр Алегавіч** – навуковы супрацоўнік Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі пры Інстытуце гісторыі НАН Беларусі

Велент-Шчэрбач Святлана Сяргееўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Новыя помнікі каменнага веку Нёмана і Бярэзіны: вынікі даследаванняў 2020 г.»*

Курловіч Паліна Сяргееўна – загадчык кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт; **Лукша Кацярына Ігараўна**, магістрант кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Вынікі археалагічных даследаванняў на помніках каля в. Рэчкі Вілейскага раёна ў 2020 годзе»*

Лакіза Вадзім Леанідавіч – дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск);

Тэма даклада: *«Даследаванні 2020 г. на тэрыторыі будаўніцтва Археалагічнага музея пад адкрытым небам у Белавежскай пушчы: раскопкі помніка Камянюкі 13 Камянецкага раёна»*

Кошман Вадзім Іванавіч – загадчык цэнтра археалогіі Беларусі Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Даследаванні на месцы масавага пахавання ахвяр дзяржынскага гэта. Магчымасці новых крыніц і інтэрпрэтацыя»*

Крывальцэвіч Мікалай Мікалаевіч – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск); **Ткачоў Алег Юр’евіч** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі; **Вайтовіч Аляксандра Уладзіміраўна** – дацэнт кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Першыя вынікі палявых археалагічных даследаванняў 2020 года на паселішчы каменнага і бронзавага вякоў Какорыца-4 (Заходняе Палессе)»*

Ганецкая Ірына Уладзіміраўна – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні ў паўднёвай частцы Жыровіцкага манастыра»*

Лакіза Вадзім Леанідавіч – дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск);

Тэма даклада: *«Вынікі выратавальных археалагічных даследаванняў на тэрыторыі рэканструкцыі мастоў праз р. Нёман у Гродзенскім раёне і праз Днепра-Бугскі канал у Кобрынскім раёне ў 2020 г.»*

Ганецкая Ірына Уладзіміраўна – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт; **Дорах Міхаіл Аляксандравіч** – малодшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічныя працы ў зоне рэканструкцыі званіцы Жыровіцкага манастыра»*

Ліндзянкоў Дзмітрый Мікалаевіч – загадчык аддзела археалогіі і аховы гісторыка-культурнай спадчыны Гомельскага палацава-паркавага ансамблю, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гомель)

Тэма даклада: *«Археалагічныя работы на тэрыторыі южнага парка і ахоўнага града Гомеля в 2020 году»*

Крывальцэвіч Мікалай Мікалаевіч – вядучы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Вынікі археалагічных раскопак 2019 – 2020 гадоў на помніку Капань-10 (Рэчыцкае Падняпроўе)»*

21 мая 2021 г.

(Інстытут гісторыі НАН Беларусі, пак. 223)

Працяг пленарнага пасяджэння

09.30 – 13.00

Мадэратары

***Касцюкевіч Анастасія Уладзіміраўна** – загадчык аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук; **Ліневіч Сяргей Барысавіч** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі*

Макушнікаў Алег Анатольевіч – прафесар кафедры гісторыі славян і спецыяльных гістарычных дасцыплін УА “Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны”, доктар гістарычных навук, прафесар (Беларусь, Гомель); **Ліндзянкоў Дзмітрый Мікалаевіч** – загадчык аддзела археалогіі і аховы гісторыка-культурнай спадчыны Гомельскага палацава-паркавага ансамблю, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гомель)

Тэма даклада: *«Археологические исследования Моховского археологического комплекса в 2019–2020 годах»*

Чарняўскі Максім Міхайлавіч – загадчык аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Даследаванні помнікаў неаліту – бронзавага веку на Паўночнай Беларусі ў 2020 годзе»*

Іоў Алег Вільгельмавіч – старшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Даследаванні Юравіцкага археалагічнага комплексу і Снядзіна ў 2020 г.»*

Бяліцкая Ганна Мікалаеўна – навуковы супрацоўнік аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічныя работы каля в. Хачэнь Жыткавіцкага раёна Гомельскай вобласці ў 2020 годзе»*

Вашанаў А.М. – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск); **Трыфанаў Ю.Ю.** – малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута прыродакарыстання НАН Беларусі, суіскальнік кафедры рэгіянальнай геалогіі факультэта геаграфіі і геаінфарматыкі БДУ (Беларусь, Мінск); **Ткачова М.І.** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Хронастратыграфія і геамарфалогія новага палеалітычнага месцазнаходжання каля в. Каішэўнікі Гродзенскага раёна. Папярэднія вынікі»*

Касцюкевіч Анастасія Уладзіміраўна – загадчык аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Опыт стабилизации, консервации и экспонирования археологического железа на примере коллекций Института истории НАН Беларуси»*

Шаркоўская Наталля Юр’еўна – вядучы навуковы супрацоўнік УК «Віцебскі абласны краязнаўчы музей» (Беларусь, Віцебск)

Тэма даклада: *«Коллекция каменных орудий довоенного собрания Витебского областного краеведческого музея»*

Касюк Алена Фёдараўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск); **Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч** – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр

гістарычных навук (Беларусь, Гродна); **Горват Андрэй Іванавіч** – пісьменнік, журналіст, грамадскі дзеяч (в. Прудок, Гомельская вобл.)

Тэма даклада: *«Невядомыя могілкі XIX ст. каля сядзібы Ліпава (Калінкавіцкі раён, Гомельская вобласць)»*

Вашанаў Аляксандр Мікалаевіч – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск); **Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч** – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Вынікі даследаванняў палеалітычнага месцазнаходжання каля в. Навасёлкі Веткаўскага раёна Гомельскай вобласці ў 2019 г.»*

Клімаў Марат Васільевіч – старшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні на тэрыторыі Полацкага Падзвіння ў 2020 г.»*

Касцюкевіч Анастасія Уладзіміраўна – загадчык аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Охранные работы в историческом центре г. Новогрудка в 2018 – 2021 гг.»*

Касюк Алена Фёдораўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск); **Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч** – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Зброя» і «скарб» эпохі Вялікага перасялення народаў і ранняга Сярэднявечча з Клецкага і Старадарожскага раёнаў Мінскай вобласці Вынікі даследавання культурных напластаванняў эпохі Сярэднявечча і Новага часу ў 2020 г. у Пінску, Клецку і Мазыры»*

Кунаш Аляксандр Алегавіч – навуковы супрацоўнік Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Рэчы асабістай набожнасці індывідуальнага выкарыстання XVII-XIX стст. з музейнай экспазіцыі кафедры гісторыі славянскіх народаў Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна»*

**Перапынак на абед
13.00 – 14.00**

**Працяг пленарнага пасяджэння
14.00 – 16.00**

Мадэратары

Язэпенка Ігар Мікалаевіч – старшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук; **Бяліцкая Ганна Мікалаеўна** – навуковы супрацоўнік аддзела захавання і выкарыстання археалагічнай спадчыны Інстытута гісторыі НАН Беларусі

Касюк Алена Фёдораўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук (Беларусь, Мінск); **Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч** – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Вынікі даследавання культурных напластаванняў эпохі Сярэднявечча і Новага часу ў 2020 г. у Пінску, Клецку і Мазыры»*

Ткачоў Алег Юр’евіч – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Вынікі археалагічных даследаванняў на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 2020 г.»*

Калбека Любоў Рыгораўна – старшы навуковы супрацоўнік аддзела фондаў Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага запаведніка

(Беларусь, Полацк); **Магалінскі Ігар Уладзіміравіч** – дацэнт кафедры сацыяльных камунікацый Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, г. Полацк); **Ляўко Вольга Мікалаеўна** – галоўны навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар; **Кенька Павел Міхайлавіч** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Сфрагистические находки с территории Верхнего замка Полоцка (по материалам археологических исследований 2020 года)»*

Лакіза Вадзім Леанідавіч – дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Выратавальныя археалагічныя даследаванні на помніку Обчын I-Лес у 2020 г. (Любанскі раён, Мінская вобласць)»*

Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацый і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні на тэрыторыі помніка Гродна 14 у 2020 годзе»*

Чараўко Віктар Уладзіміравіч - загадчык кафедры сацыяльных камунікацый, дацэнт кафедры гісторыі і турызму, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Полацк)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні на могільніку каля в. Васькавічы Глыбоцкага раёна»*

Спірын Іван Уладзіміравіч – старшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск);

Тэма даклада: *«Шурфы «Барбакан-ТС» і «Барбакан К-1» на краю плошчкі Старога замка в Гродно (матэрыялы раскопак 2019 г.)»*

Дубіцкая Наталля Мікалаеўна – старшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск, Беларусь)

Тэма даклада: *«Археологический надзор на территории посада древнего Пинска в 2020-2021 гг»*

Гаршкоў Аляксандр Дзмітрыевіч – аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, магістр гістарычных навук (Беларусь, Гродна)

Тэма даклада: *«Археалагічныя даследаванні на помніку Кавальцы I ў 2019-2020 гг.»*

Ясковіч Ганна Сяргееўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Серьги как элемент женского головного убора из средневековых погребальных памятников на территории Гродненской области (по материалам раскопок А. В. Квятковской)»*

Ліневіч Сяргей Барысавіч – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі; **Ясковіч Ганна Сяргееўна** – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Выратавальныя археалагічныя даследаванні на помніку Обчын IА ў 2020 годзе»*

Малюціна Ганна Андрэеўна – навуковы супрацоўнік Эксперыментальна-трасалагічнай лабараторыі Інстытута матэрыяльнай культуры РАН (Расійская Федэрацыя, С.-Пецяярбург); **Чарняўскі Максім Міхайлавіч** – загадчык аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Результаты трасологического анализа изделий из кости, рога и зубов памятников Кривинского торфяника (по итогам полевого сезона в 2020 г.)»*

Ткачова Марыя Іванаўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Вынікі выратавальных археалагічных даследаванняў у г. Гродна ў 2020 г.»*

Цімафеенка Ганна Рыгораўна – навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Беларусь, Мінск)

Тэма даклада: *«Выратавальныя археалагічныя работы 2020 г. у зоне земляных работ нафтаправода "Гомель – Горкі»*

**Падвядзенне вынікаў работы і закрыццё канферэнцыі
16.00 – 16.30**

КОДЭКС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АБ КУЛЬТУРЫ
20 ліпеня 2016 г. № 413-З

ГЛАВА 17
АХОВА АРХЕАЛАГІЧНАЙ СПАДЧЫНЫ

Артыкул 123. Археалагічная спадчына

1. Археалагічная спадчына ўяўляе сабой сукупнасць археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфактаў, у тым ліку помнікаў археалогіі.

Археалагічныя аб'екты – нерухомыя матэрыяльныя аб'екты або іх комплексы разам з археалагічнымі артэфактамі і культурным пластом (слоем), якія ўзніклі ў выніку жыцця і дзейнасці чалавека больш за сто дваццаць гадоў таму назад, захаваліся ў зямлі або на дне прыродных і штучных вадаёмаў, маюць гістарычнае, мастацкае, навуковае або іншае культурнае значэнне, могуць адпавядаць крытэрыям для надання ім статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, прадугледжаным артыкулам 92 гэтага Кодэкса.

Археалагічныя артэфакты – рухомыя матэрыяльныя аб'екты, якія ўзніклі ў выніку жыцця і дзейнасці чалавека больш за сто дваццаць гадоў таму назад, захаваліся ў культурным пласце (слоі) або на дне прыродных і штучных вадаёмаў, маюць гістарычнае, мастацкае, навуковае або іншае культурнае значэнне, могуць адпавядаць крытэрыям для надання ім статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, прадугледжаным артыкулам 92 гэтага Кодэкса, і на момант іх выяўлення не маюць уласніка.

Культурны пласт (слой) – пласт у зямлі або пад вадой, які ўтварыўся ў выніку жыцця і дзейнасці чалавека і ўтрымлівае сляды існавання чалавека.

2. Да археалагічных аб'ектаў могуць быць аднесены:

2.1. рэшткі ўмацаваных пасяленняў (старажытных гарадоў, гарадзішчаў, замкаў), неўмацаваных пасяленняў (старажытных стаянак, паселішчаў, асобнага жылля), капітальных пабудоў (будынкаў, збудаванняў), культавых аб'ектаў (свяцілішчаў, месцаў спраўлення абрадаў, манастыроў, храмаў);

2.2. крыжы, культавыя камяні, статуі, абеліскі;

2.3. курганныя і грунтавыя могільнікі, асобныя магілы, некропалі, маўзалеі і іншыя месцы пахавання;

2.4. інфраструктура сухапутных, водных і водна-волакавых шляхоў;

2.5. аб'екты іншага прызначэння.

Артыкул 124. Ахова археалагічнай спадчыны

1. Ахова археалагічнай спадчыны – напрамак культурнай дзейнасці, які ўключае сістэму арганізацыйных, прававых, эканамічных, матэрыяльна-тэхнічных, навуковых, інфармацыйных і (або) іншых мер, накіраваных на выяўленне археалагічных аб’ектаў і археалагічных артэфектаў, іх вывучэнне, улік, захаванне, аднаўленне, утрыманне і выкарыстанне, што ажыццяўляюцца ў мэтах зберажэння і памнажэння археалагічнай спадчыны.

2. Археалагічныя артэфекты, якія выяўлены пры правядзенні археалагічных даследаванняў або выпадкова, падлягаюць перадачы ў дзяржаўную ўласнасць.

3. На тэрыторыі Рэспублікі Беларусь забараняюцца набыццё, продаж, дарэнне, мена, залог археалагічных артэфектаў, за выключэннем выпадкаў:

3.1. набыцця, продажу, дарэння, мены, залогу археалагічных артэфектаў дзяржаўнымі музеямі (дзяржаўным музеям) і дзяржаўнымі навуковымі арганізацыямі (дзяржаўным навуковым арганізацыям);

3.2. набыцця, продажу, дарэння, мены, залогу археалагічных артэфектаў, якія на 18 сакавіка 2016 года знаходзіліся ў валоданні грамадзян і юрыдычных асоб і ўключаны ў рэестр археалагічных артэфектаў, сфарміраваны Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі.

4. Пераважнае права набыцця археалагічных артэфектаў, уключаных у рэестр археалагічных артэфектаў, маюць дзяржаўныя музеі і дзяржаўныя навуковыя арганізацыі.

Артыкул 125. Улік археалагічных аб’ектаў і археалагічных артэфектаў

1. Уліку падлягаюць археалагічныя аб’екты, звесткі аб якіх маюцца на дату ўступлення ў сілу гэтага Кодэкса, а таксама археалагічныя аб’екты і археалагічныя артэфекты, якія выяўлены пры правядзенні археалагічных даследаванняў або выпадкова

пасля 18 сакавіка 2016 года.

Улік археалагічных аб’ектаў і археалагічных артэфектаў вядзецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі або юрыдычнай асобай, ёю ўпаўнаважанай.

2. У мэтах уліку археалагічных аб’ектаў і стварэння адзінай базы даных аб археалагічных аб’ектах вядзецца рэестр археалагічных аб’ектаў.

Рэестр археалагічных аб’ектаў уяўляе сабой сукупнасць звестак аб археалагічных аб’ектах і іх тэрыторыях.

Тэрыторыя археалагічнага аб’екта – участак зямлі або вадаёма, заняты археалагічным аб’ектам і звязаны з ім гістарычна і функцыянальна.

3. Рэестр археалагічных аб’ектаў вядзецца на падставе звестак, якія маюцца ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і (або) у юрыдычнай асобы, ёю ўпаўнаважанай, і інфармацыі, якая прадстаўляецца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі базавага тэрытарыяльнага ўзроўню ў парадку, уста-

ноўленым гэтым Кодэксам, а таксама навуковымі арганізацыямі і музеямі, якія праводзяць археалагічныя даследаванні.

4. Інфармацыя аб археалагічных аб'ектах прадстаўляецца навуковымі арганізацыямі і музеямі ў Нацыянальную акадэмію навук Беларусі або юрыдычнай асобе, ёю ўпаўнаважанай, не пазней за чатырнаццаць каляндарных дзён з дня заканчэння археалагічных даследаванняў і складаецца з тэкставага апісання археалагічнага аб'екта, указання яго месца знаходжання, копіі часткі зямельна-кадастравай карты (плана) рэгіёна, на тэрыторыі якога знаходзіцца археалагічны аб'ект, з нанясеннем гэтага аб'екта і яго фотафіксацыі, выкананай з розных бакоў.

Нацыянальная акадэмія навук Беларусі або юрыдычная асоба, ёю ўпаўнаважаная, не пазней за сем каляндарных дзён з дня ўключэння археалагічнага аб'екта ў рэестр археалагічных аб'ектаў прадстаўляюць звесткі аб археалагічным аб'екце ў арганізацыі па землеўпарадкаванні, якія знаходзяцца ў падпарадкаванні Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь, іх даччыным прадпрыемствам, якія не пазней за трыццаць каляндарных дзён з дня атрымання звестак наносяць інфармацыю аб археалагічным аб'екце на зямельна-кадастравую карту (план) рэгіёна, на тэрыторыі якога знаходзіцца археалагічны аб'ект.

5. Доступ да звестак, якія змяшчаюцца ў рэестры археалагічных аб'ектаў, ажыццяўляецца шляхам:

5.1. знаёмства з зямельна-кадастравай картай (планам) рэгіёна, на тэрыторыі якога знаходзіцца археалагічны аб'ект;

5.2. давадзення мясцовым выканаўчым і распарадчым органам базавага тэрытарыяльнага ўзроўню да ведама землекарыстальніка, на зямельным участку якога размешчаны археалагічны аб'ект, інфармацыі аб тым, што гэты аб'ект уключаны ў рэестр археалагічных аб'ектаў;

5.3. публікацыі навукова-папулярных і навуковых звестак, матэрыялаў аб правядзенні археалагічных даследаванняў і іх выніках.

6. Звесткі, якія змяшчаюцца ў рэестры археалагічных аб'ектаў, выкарыстоўваюцца пры распрацоўцы горадабудаўнічых праектаў і землеўпарадкавальнай дакументацыі.

7. Улік археалагічных артэфактаў вядзецца на падставе інфармацыі, якая прадстаўляецца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі базавага тэрытарыяльнага ўзроўню ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

Улік археалагічных артэфактаў ажыццяўляецца шляхам іх рэгістрацыі на ўліковай картцы, форма якой устанаўліваецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі.

Артыкул 126. Археалагічныя даследаванні

1. Археалагічныя даследаванні – комплекс мерапрыемстваў па пошуку, выяўленні і вывучэнні археалагічных аб’ектаў і (або) археалагічных артэфактаў, ажыццяўленні археалагічнага нагляду пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб’ектаў.

2. Археалагічныя даследаванні выконваюцца ў форме археалагічных палявых і камеральных работ.

3. Да археалагічных палявых работ адносіцца комплекс мерапрыемстваў па даследаванні нетраў, дна прыродных і штучных вадаёмаў, культурнага пласта (слоя), тэрыторыі археалагічных аб’ектаў, саміх археалагічных аб’ектаў на месцовасці ў асяроддзі іх натуральнага бытавання.

4. Да археалагічных палявых работ адносяцца:

4.1. археалагічныя раскопкі – археалагічнае даследаванне на археалагічным аб’екце, якое звязана з аказаннем уздзеяння на культурны пласт (слой) археалагічнага аб’екта і ажыццяўляецца з прымяненнем раскопачных работ у мэтах вывучэння культурнага пласта (слоя), архітэктурных і іншых матэрыяльных рэшткаў, якія ў ім утрымліваюцца;

4.2. археалагічная разведка – археалагічнае даследаванне, якое, як правіла, не звязана з аказаннем уздзеяння на культурны пласт (слой) археалагічнага аб’екта і ажыццяўляецца ў мэтах выяўлення, картаграфавання, лакалізацыі, інтэрпрэтацыі, інспекцыі археалагічнага аб’екта, а таксама атрымання актуальных звестак аб раней выяўленым археалагічным аб’екце. Пры археалагічнай разведцы дапускаецца закладка асобных шурфаў у мэтах удакладнення даных аб археалагічным аб’екце;

4.3. археалагічны нагляд – археалагічнае даследаванне, якое ажыццяўляецца пры выкананні земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленні іншай дзейнасці на пашкоджаных участках тэрыторыі археалагічнага аб’екта ў мэтах выяўлення археалагічных артэфактаў, вывучэння культурнага пласта (слоя), архітэктурных і іншых матэрыяльных рэшткаў, якія ў ім утрымліваюцца.

5. Па заканчэнні археалагічных палявых работ грамадзянін, імя якога ўказана ў дазеле на права правядзення археалагічных даследаванняў, абавязаны скласці навуковую справаздачу аб выкананых археалагічных палявых работах, якая зацвярджаецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі.

У навуковай справаздачы аб выкананых археалагічных палявых работах змяшчаюцца даныя фіксацыі, навуковай апрацоўкі і мастацкай ацэнкі археалагічных аб’ектаў і археалагічных артэфактаў, якія праводзяцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі, прадугледжанымі артыкулам 91 гэтага Кодэкса.

6. Да археалагічных камеральных работ адносіцца комплекс мерапрыемстваў па ачыстцы, вывучэнні, кансервацыі і (або) рэстаўрацыі археалагічных артэфактаў.

7. Парадак правядзення археалагічных даследаванняў і вядзення палявой дакументацыі пры іх правядзенні ўстанаўліваецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі.

Артыкул 127. Пошук і выяўленне археалагічных аб'ектаў і (або) археалагічных артэфактаў. Дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў

1. Пошук археалагічных аб'ектаў і (або) археалагічных артэфактаў – візуальнае або з выкарыстаннем металашукальнікаў, геарадараў, іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў абследаванне паверхні зямлі і (або) дна прыродных і штучных вадаёмаў з выкананнем або без выканання земляных работ, у ходзе якога праводзяцца поўны або частковы збор і выемка рухомых матэрыяльных аб'ектаў, якія валодаюць прыкметамі археалагічных артэфактаў.

2. Пошук археалагічных аб'ектаў і (або) археалагічных артэфактаў можа ажыццяўляцца толькі пры правядзенні археалагічных даследаванняў на падставе дазволу

на права правядзення археалагічных даследаванняў, які выдаецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі ў адпаведнасці з заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурах у парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусі.

3. Дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў выдаецца навуковым арганізацыям або музеям, у якіх працуюць на ўмовах працоўных дагавораў (кантрактаў) або ажыццяўляюць дзейнасць на падставе грамадзянска-прававых дагавораў грамадзяне (далей – грамадзяне, якія працуюць на ўмовах дагавораў), якія адначасова адпавядаюць наступным крытэрыям:

3.1. маюць вышэйшую адукацыю па спецыяльнасці «Археалогія», «Гісторыя (археалогія)»;

3.2. валодаюць навуковымі практычнымі ведамі, неабходнымі для правядзення археалагічных даследаванняў і падрыхтоўкі навуковай справаздачы аб выкананых археалагічных палявых работах;

3.3. маюць практыку ўдзелу ў археалагічных даследаваннях на працягу не менш за два гады ў сукупнасці незалежна ад тэрмінаў перапынку.

4. Дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў выдаецца на імя грамадзян, якія працуюць на ўмовах дагавораў і па даручэнні навуковых арганізацый або музеяў ажыццяўляюць кіраўніцтва археалагічнымі даследаваннямі.

5. Пры парушэнні грамадзянінам, на імя якога выдадзены дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў, парадку правядзення археалагічных даследаванняў Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі можа быць прыпынена або спынена дзеянне гэтага дазволу ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

6. Навуковыя арганізацыі або музеі пры правядзенні археалагічных даследаванняў маюць права прыцягваць іншых грамадзян на падставе грамадзянска-прававых дагавораў або дагавораў аб арганізацыі практыкі студэнтаў для выканання падрыхтоўчых і дапаможных работ пад кіраўніцтвам грамадзяніна, на імя якога выдадзены дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў (далей – удзельнікі археалагічных даследаванняў).

7. Выкарыстанне металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў для пошуку археалагічных аб'ектаў і (або) археалагічных артэфактаў дапускаецца выключна грамадзянінам, на імя якога выдадзены дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў, і ўдзельнікамі археалагічных даследаванняў.

8. Грамадзянін, на імя якога выдадзены дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў, які пры ажыццяўленні пошуку археалагічных аб'ектаў і (або) археалагічных артэфактаў на падставе гэтага дазволу выявіў археалагічны аб'ект і (або) археалагічны артэфакт, выконвае абавязкі, прадугледжаныя артыкулам 87 гэтага Кодэкса.

9. Юрыдычная асоба або грамадзянін, у тым ліку індывідуальны прадпрымальнік, якія выпадкова выявілі ў зямлі або на дне прыродных і штучных вадаёмаў матэрыяльны аб'ект, які можа мець гістарычнае, мастацкае, навуковае або іншае культурнае значэнне, адпавядаць крытэрыям для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, прадугледжаным артыкулам 92 гэтага Кодэкса, і які на момант яго выяўлення не мае ўласніка (далей – матэрыяльны аб'ект), выконвае абавязкі, прадугледжаныя пунктам 1 артыкула 88 гэтага Кодэкса.

10. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган базавага тэрытарыяльнага ўзроўню, які атрымаў пісьмовае паведамленне аб прафесійна выяўленых археалагічным аб'екце і (або) археалагічным артэфакце або выпадкова выяўленым матэрыяльным аб'екце, ажыццяўляе дзеянні, прадугледжаныя падпунктамі 1.1–1.5 і 1.7 пункта 1 артыкула 89 гэтага Кодэкса.

Артыкул 128. Камісіі па археалагічных аб'ектах і археалагічных артэфактах

1. У мэтах прыняцця рашэння аб аднясенні (неаднясенні) матэрыяльных аб'ектаў, якія выяўлены выпадкова, да археалагічных аб'ектаў або археалагічных артэфактаў пры мясцовых выканаўчых і распарадчых органах абласнога тэрытарыяльнага ўзроўню ствараюцца і дзейнічаюць абласныя

(Мінская гарадская) камісіі па археалагічных аб'ектах і археалагічных артэфектах.

2. Абласныя (Мінская гарадская) камісіі па археалагічных аб'ектах і археалагічных артэфектах:

2.1. разглядаюць інфармацыю мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню аб выпадкова выяўленых матэрыяльных аб'ектах;

2.2. праводзяць разгляд і аналіз матэрыяльных аб'ектаў на прадмет іх аднясення (неаднясення) да археалагічных аб'ектаў або археалагічных артэфектаў;

2.3. прымаюць рашэнне аб аднясенні (неаднясенні) матэрыяльнага аб'екта да археалагічнага аб'екта або археалагічнага артэфекта.

3. Рашэнне аб неаднясенні матэрыяльнага аб'екта да археалагічнага аб'екта або археалагічнага артэфекта прымаецца ў выпадках, калі матэрыяльны аб'ект:

3.1. не з'яўляецца вынікам жыцця і дзейнасці чалавека;

3.2. узнік менш за сто дваццаць гадоў таму назад;

3.3. не мае гістарычнага, мастацкага, навуковага або іншага культурнага значэння.

4. У выпадку прыняцця абласнымі (Мінскай гарадской) камісіямі па археалагічных аб'ектах і археалагічных артэфектах рашэння аб аднясенні (неаднясенні) матэрыяльнага аб'екта да археалагічнага аб'екта або археалагічнага артэфекта выпіска з рашэння не пазней за тры каляндарныя дні з дня прыняцця рашэння накіроўваецца ў адпаведны мясцовы выканаўчы і распарадчы орган базавага тэрытарыяльнага ўзроўню.

5. Арганізацыйнае і матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне дзейнасці абласных (Мінскай гарадской) камісій па археалагічных аб'ектах і археалагічных артэфектах

ажыццяўляецца адпаведнымі мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі абласнога тэрытарыяльнага ўзроўню.

6. Рашэнне аб неаднясенні матэрыяльнага аб'екта да археалагічнага аб'екта або археалагічнага артэфекта можа быць абскарджана ў суд.

Артыкул 129. Выкананне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленне іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў

1. Выкананне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленне іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў (далей, калі не вызначана іншае, – выкананне работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў) дазваляюцца па ўзгадненні з мясцовым выканаўчым і распарадчым органам базавага тэрытарыяльнага ўзроўню, якое заснавана на адпаведным

зключэнні Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, толькі пасля распрацоўкі мер па ахове археалагічных аб'ектаў.

Меры па ахове археалагічных аб'ектаў уключаюцца ў праектную дакументацыю на выкананне работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў.

2. Праектная дакументацыя на выкананне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленне іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў, за выключэннем помнікаў археалогіі, узгадняецца з Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі ў адпаведнасці з заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурах.

Праектная дакументацыя на выкананне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленне іншай дзейнасці на помніках археалогіі ўзгадняецца з Міністэрствам культуры ў адпаведнасці з заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурах.

3. Парадак рэалізацыі мер па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў распрацоўваецца навуковымі арганізацыямі і музеямі, якім выдадзены дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў.

4. Забеспячэнне распрацоўкі і фінансаванне мер па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў ажыццяўляюцца юрыдычнымі асобамі, грамадзянамі, у тым ліку індывідуальнымі прадпрымальнікамі, якія з'яўляюцца заказчыкамі гэтых работ.

5. Юрыдычныя асобы, грамадзяне, у тым ліку індывідуальныя прадпрымальнікі, якія на падставе грамадзянска-прававога дагавора выконваюць работы на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў, нясуць адказнасць за невыкананне мер па ахове археалагічных аб'ектаў, уключаных у праектную дакументацыю на выкананне работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў.

Артыкул 130. Меры па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў

1. Меры па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў прадугледжваюць:

1.1. забарону работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў без узгаднення з мясцовым выканаўчым і распарадчым органам базавага тэрытарыяльнага ўзроўню, на тэрыторыі якога знаходзіцца археалагічны аб'ект;

1.2. забарону навукова-даследчых і праектных работ на помніках археалогіі без атрымання дазволу на выкананне навукова-даследчых і праектных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях;

1.3. фіксацыю ўжо вядомых археалагічных аб'ектаў;

1.4. абследаванне зоны выканання работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў у мэтах выяўлення няўлічаных археалагічных аб'ектаў, іх фіксацыю;

1.5. стварэнне інжынернай абароны археалагічных аб'ектаў;

1.6. археалагічнае даследаванне археалагічных аб'ектаў на падставе дазволу на права правядзення археалагічных даследаванняў;

1.7. кансервацыю археалагічных аб'ектаў у складзе будаўнічага комплексу;

1.8. забарону пошуку археалагічных артэфактаў, ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў з выкарыстаннем металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў без дазволу на права правядзення археалагічных даследаванняў;

1.9. іншыя меры, накіраваныя на захаванне, вывучэнне, недапушчэнне прычынення шкоды або знішчэння археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфактаў.

2. Звесткі аб археалагічных аб'ектах уключаюцца ў генеральныя планы гарадоў і іншых населеных пунктаў, горадабудаўнічыя праекты дэталёвага планавання і іншыя горадабудаўнічыя праекты.

Горадабудаўнічыя праекты, якія змяшчаюць звесткі аб археалагічных аб'ектах, за выключэннем помнікаў археалогіі, падлягаюць узгадненню з Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі, а горадабудаўнічыя праекты, якія змяшчаюць звесткі аб помніках археалогіі, падлягаюць узгадненню з Міністэрствам культуры.

ІНСТРУКЦЫЯ

**аб парадку правядзення археалагічных даследаванняў
і вядзення палявой дакументацыі пры іх правядзенні**

РАЗДЗЕЛ I АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ

1. Дадзеная Інструкцыя вызначае парадак правядзення археалагічных даследаванняў і вядзення палявой дакументацыі пры іх правядзенні, у тым ліку асноўныя метады і метадыку археалагічных даследаванняў археалагічных аб'ектаў, у тым ліку помнікаў археалогіі (далей – археалагічныя аб'екты), і археалагічных артэфактаў, прадстаўленне вынікаў археалагічных даследаванняў у выглядзе навуковай справаздачы аб выкананых археалагічных палявых работах (далей – навуковая справаздача), склад і структуру навуковай справаздачы, патрабаванні да яе афармлення і якасці.

2. У дадзенай Інструкцыі выкарыстоўваюцца тэрміны ў значэннях, вызначаных Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб культуры, а таксама наступныя тэрміны:

выратавальныя (ахоўныя) археалагічныя даследаванні – мерапрыемствы па правядзенні археалагічных даследаванняў (візуальнае абследаванне тэрыторыі новабудоўлі, пошук, археалагічны нагляд, археалагічныя раскопкі) археалагічных аб'ектаў, якія знаходзяцца ў аварыйным стане ці ў зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленні іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў;

дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў (далей – дазвол) – дакумент, які выдаецца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі (далей – НАН Беларусі) ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку і з'яўляецца пацвярджэннем дадзенага права на правядзенне археалагічных даследаванняў;

навуковая справаздача – асноўны дакумент, які змяшчае вынікі археалагічных даследаванняў, праведзеных на падставе выдадзенага дазволу;

пашкоджаны культурны пласт (слой) – культурны пласт (слой), парушаны, разбураны ці пераадкладзены ў выніку прыродных працэсаў і тэхнагеннага ўмяшальніцтва, у тым ліку пасля засыпкі траншэй або будаўнічых катлаванаў раней адкапаным культурным слоём, а таксама ў выніку разворвання, размыву берагоў вадаёмаў і іншых падобных працэсаў;

палявая дакументацыя – дакументы, якія ствараюцца падчас археалагічных даследаванняў для дакладнага адлюстравання ўсіх этапаў навукова-даследчай археалагічнай палявой работы і складаюцца з палявога дзённіка; чарцяжоў;

планаў раскопаў, шурфаў, пластоў, курганоў, пахаванняў, ям, пабудоў, архітэктурных рэшткаў і іншых археалагічных аб'ектаў; планаў размяшчэння археалагічных артэфактаў; планаў нівеліроўкі дзённай паверхні, археалагічных аб'ектаў і мацерыка; альбома малюнкаў; стратыграфічных профіляў раскопаў і археалагічных аб'ектаў; палявых вопісаў;

палявы дзёнік – першасная палявая дакументацыя, якая штодзённа вядзецца падчас археалагічных палявых работ;

прафесійныя веды – комплекс навукова-практычных і тэарэтычных ведаў, якія неабходны для правядзення археалагічных даследаванняў і падрыхтоўкі навуковай справаздачы аб выкананых археалагічных палявых работах;

трымальнік дазволу або даследчык – фізічная асоба, якая атрымала дазвол у адпаведнасці з заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурах па заяве навуковай арганізацыі або музея, у якой фізічная асоба працуе на ўмовах працоўнага дагавора (кантракта) або ажыццяўляе дзейнасць на падставе грамадзянска-прававога дагавора.

3. Дадзеная Інструкцыя распаўсюджваецца на ўсіх юрыдычных і фізічных асоб, якія праводзяць археалагічныя даследаванні ў адпаведнасці з заканадаўствам.

РАЗДЗЕЛ II ПАРАДАК ПРАВЯДЗЕННЯ АРХЕАЛАГІЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

ГЛАВА I АГУЛЬНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАВЯДЗЕННЯ АРХЕАЛАГІЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

4. Археалагічныя даследаванні могуць праводзіцца на падставе дазвонаў, выдадзеных па формах № 1–4 у адпаведнасці з Палажэннем аб парадку выдачы дазволу на права правядзення археалагічных даследаванняў, прыпынення, спынення яго дзеяння, зацверджаным пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 5 сакавіка 2016 г. № 185 (Нацыянальнай прававой Інтэрнет-портал Рэспублікі Беларусь, 12.03.2016, 5/41785) (далей – дазволы формаў № 1–4).

5. Выкананне археалагічных раскопак, археалагічных разведак і пошуку ў канкрэтных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінках ажыццяўляецца на падставе дазволу формы № 1.

Выкананне археалагічных разведак і пошуку ў канкрэтных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінках, абмежаваных археалагічных раскопак канкрэтных паселішчаў і грунтовых могільнікаў (участкаў да 24 кв. метраў) ажыццяўляецца на падставе дазволу формы № 2.

Выкананне археалагічных разведак і пошуку без земляных работ у канкрэтных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінках ажыццяўляецца на падставе дазволу формы № 3.

Выкананне выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаванняў ажыццяўляецца на падставе дазволу формы № 4.

Выкарыстанне металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў для абследавання паверхні зямлі і (або) дна прыродных і штучных вадаёмаў дапускаецца на падставе дазволу формаў № 1, 2 і 4.

6. Археалагічныя даследаванні пачынаюцца пасля таго, як навуковыя арганізацыі або музеі, якія атрымалі дазвол на імя фізічнай асобы, перад пачаткам археалагічных работ у пісьмовай форме інфармуюць органы мясцовай выканаўчай улады аб месцы і тэрмінах правядзення археалагічных даследаванняў з прыкладаннем копіі дазволу.

7. Трымальнік дазволу:

непасрэдна кіруе археалагічнымі даследаваннямі, вызначанымі дазвалам, на працягу ўсяго тэрміну работ;

выдзе палявую дакументацыю, у тым ліку афармляе ў адпаведнасці з патрабаваннямі дадзенай Інструкцыі навуковую справаздачу для прадстаўлення яе ў дзяржаўную навуковую ўстанову «Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» (яе структурнае падраздзяленне) не пазней 30 красавіка наступнага года пасля тэрміну дзеяння дазволу;

прысутнічае падчас выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаванняў, якія выконваюцца на падставе дазволу формы № 4, а таксама падчас ажыццяўлення земляных і будаўнічых работ, іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічнага аб'екта па неабходнасці;

забяспечвае захаванне даследуемых археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфактаў, спрыяе іх захаванасці пасля завяршэння даследаванняў;

пры выяўленні археалагічнага аб'екта і (або) археалагічнага артэфакта выконвае абавязкі, прадугледжаныя артыкулам 87 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры.

8. Падчас археалагічных даследаванняў на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь прыярытэтным з'яўляецца комплексны падыход да вывучэння археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфактаў з прыцягненнем спецыялістаў сумежных прыродазнаўчых навук (антрапалагаў, геофізікаў, глебазнаўцаў, геалагаў, геамарфалагаў, палеабатанікаў, палеазаолагаў) і выкарыстаннем спецыяльных метадаў даследаванняў.

9. Выкарыстанне металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў падчас археалагічных даследаванняў не з'яўляецца самастойным метадам і дапускаецца толькі сумесна з іншымі метадамі даследаванняў на падставе выдадзенага дазволу.

10. Археалагічныя даследаванні (археалагічныя разведкі, археалагічныя раскопкі) не дапускаецца праводзіць пры наяўнасці снегавага покрыва і тэмпературы грунту ніжэй за 0 °С. Для ажыццяўлення археалагічных раскопак, у тым ліку выратавальных (ахоўных), у зімовы перыяд неабходна ўладкаванне над раскопам павільёна для забеспячэння аптымальнага тэмпературнага рэжыму (не ніжэй за 5 °С), а таксама асвятлення, дастатковага для графічнай і фотафіксацыі.

ГЛАВА 2

ПАРАДАК ПРАВЯДЗЕННЯ АРХЕАЛАГІЧНАЙ РАЗВЕДКІ

11. Перад пачаткам археалагічнай разведкі трымальнік дазволу знаёміцца з літаратурнымі і архіўнымі матэрыяламі, якія маюць дачыненне да археалагічных аб'ектаў і адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, на якіх будучы прыводзіцца археалагічныя даследаванні, а таксама рыхтуе спадарожнікавыя здымкі мясцовасці з маштабам і тапаграфічныя карты для фіксацыі на іх адкрытых і абследаваных археалагічных аб'ектаў.

12. Падчас археалагічнай разведкі трымальнік дазволу:

пазначае на картаграфічным матэрыяле, у тым ліку на спадарожнікавых здымках, з пазначэннем маштабу ўсе абследаваныя і ўпершыню адкрытыя археалагічныя аб'екты, а таксама прыводзіць іх GPS-фіксацыю;

складае сітуацыйны план археалагічнага аб'екта (у маштабе не менш за 1:2000) з абазначэннем гарызанталі рэльефу і дакладнай прывязкай да арыенціраў, а таксама абазначае на ім пры магчымасці з дапамогай GPS-фіксацыі ўсе шурфы, зачыткі, канцэнтрацыі артэфектаў, месцы пашкоджання культурнага пласта (слоя), у тым ліку кар'еры, ямы, западзіны;

прыводзіць збор археалагічных артэфектаў і складае іх вопіс;

прыводзіць поўную і дакладную фотафіксацыю археалагічнага аб'екта з адлюстраваннем асаблівасцей рэльефу і тапаграфічнай сітуацыі;

збірае інфармацыю для поўнай характарыстыкі археалагічнага аб'екта: аб геаграфічным становішчы, тапаграфіі, суадносінах з суседнімі вадаёмамі і населенымі пунктамі, форме і памерах, тэрыторыі распаўсюджвання археалагічных артэфектаў, магутнасці і насычанасці культурнага пласта (слоя), наяўнасці на плошчы пабудовы, дрэў, ям, пашкоджанняў, стане захаванасці і выкарыстання ў гаспадарчых мэтах;

пры выяўленні выяў або надпісаў на камянях робіць дакладнае апісанне камянёў, выяў або надпісаў, іх лакалізацыі, метрычных параметраў, ажыццяўляе графічную і фотафіксацыю найбольш характэрных асаблівасцей з маштабам і пазначэннем напрамку свету. Не дапускаецца абмяжоўвацца рэгістрацыяй і апісаннем найбольш эфектных фігур і кампазіцый.

Пры капіраванні выяў або надпісаў на камянях, іх графічнай і фотафіксацыі не дапускаецца выкарыстоўванне сродкаў, якія наносзяць шкоду захаванасці выяў або надпісаў.

13. Трымальнік дазваляў формаў № 1, 2 і 4 з мэтай вызначэння магутнасці, плошчы пашырэння і характару культурнага пласта (слоя) археалагічнага аб'екта мае права правесці на ім земляныя работы ў выглядзе зачысткі агаленняў і закладкі шурфаў.

14. Для аднаго археалагічнага аб'екта агульная плошча шурфаў не павінна перавышаць 24 кв. метры. Памеры шурфаў вызначаюцца мэтамі археалагічнага даследавання, характарам археалагічнага аб'екта і не павінны мець плошчу менш за 1 кв. метр.

15. Падчас археалагічнай разведкі неабходна імкнуцца да мінімальнага разбурэння культурнага пласта (слоя) археалагічнага аб'екта, у тым ліку пазбягаць закладкі вялікай колькасці шурфаў і абмяжоўвацца зачысткамі агаленняў. У выпадку выяўлення ў культурным пласце (слоі) археалагічнага аб'екта, які разбураецца пад уздзеяннем прыродных або тэхнагенных з'яў, яго па магчымасці неабходна даследаваць цалкам.

16. Праводзіць шурфоўку на раней даследаваных археалагічнымі раскопкамі помніках археалогіі дапускаецца ў выключных выпадках і з абгрунтаваннем мэтазгоднасці археалагічных земляных работ.

17. Закладка разведачных шурфаў дапускаецца толькі на выяўленых паселішчах, гарадзішчах і ў месцах верагодных грунтовых могільнікаў. Шурфоўка курганоў, абарончых збудаванняў ці іншых бачных археалагічных канструкцый, западзін ад жытлаў не дапускаецца.

18. Пры выяўленні ў шурфах рэшткаў жытлаў і другіх старажытных пабудоў не дапускаецца парушаць іх комплекснасць. Шурфоўку на гэтым месцы неабходна прыпыніць, рэшткі пабудовы закансерваваць, шурф засыпаць.

19. Пры выяўленні ў шурфе часткі старажытнага пахавання неабходна павялічыць памеры шурфа і даследаваць пахаванне цалкам.

20. Пры фатаграфаванні агульнага выгляду шурфаў і профіляў іх сценак павінна выкарыстоўвацца маштабная рэйка і паказальнік напрамку свету.

21. Планы і стратыграфічныя профілі ўсіх шурфаў складаюцца незалежна ад наяўнасці ці адсутнасці ў іх культурнага пласта (слоя). Асаблівасці стратыграфіі павінны быць дакладна апісаны ў палявым дзённіку і прадстаўлены ў графічным і фотаграфічным выглядзе ў навуковай справаздачы.

22. Пасля завяршэння земляных работ усе шурфы павінны быць засыпаны, што адлюстроўваецца на фотаздымках.

23. Выкарыстанне металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў падчас археалагічнай разведкі для пошуку і збору археалагічных артэфактаў дапускаецца ў наступных выпадках:

з GPS-фіксацыяй месцазнаходжанняў археалагічных знаходак на сітуацыйным плане археалагічнага аб'екта ў маштабе не менш за 1:200 або спадарожнікавым здымку мясцовасці з пазначэннем яго маштабу;

на ўчастках археалагічных аб'ектаў, якія разбураюцца (ворыва, агаленні, выкапаня кар'еры, скарбашукальніцкія шурфы, ямы), на глыбінню пашкоджанага культурнага слоя;

для абследавання тэрыторыі археалагічных аб'ектаў без выемкі археалагічных артэфектаў перад пачаткам археалагічных раскопак;

для праверкі перагледжанага культурнага пласта (слоя) падчас шурфоўкі (адвалаў) археалагічных аб'ектаў і тэрыторыі пасля засыпкі шурфаў.

24. Падводная археалагічная разведка (разведка акваторыі) ажыццяўляецца дыстанцыйным і візуальным метадамі даследавання з фіксацыяй пошукавых маршрутаў, выяўленых анамалій, скапленняў археалагічных артэфектаў і археалагічных аб'ектаў з дапамогай сродкаў GPS-фіксацыі і нанясеннем іх на агульны план акваторыі. Выяўленыя анамаліі, скапленні артэфектаў, археалагічныя аб'екты вывучаюцца візуальна або з дапамогай шурфоўкі.

25. Падводная археалагічная шурфоўка можа ажыццяўляцца з прымяненнем спецыяльнай тэхнікі пасля прывязкі і фіксацыі межаў шурфа да адзінай каардынацыйнай сеткі. Пры падводных работах павінна ажыццяўляцца дакладная графічная і фотафіксацыя.

26. Пры папярэднім абследаванні затопленых суднаў і іх рэшткаў, рэшткаў драўлянай забудовы і канструкцый дапускаецца адбор узораў для дэндрахраналагічнага аналізу (і іншых аналізаў) і збор археалагічных артэфектаў, якія неабходны для іх ідэнтыфікацыі і датавання.

27. Выемка арганічных і металічных археалагічных артэфектаў, а таксама рэшткаў канструкцый са стабільнага асяроддзя пад вадой павінна быць суаднесена з далейшай магчымасцю іх першапачатковай стабілізацыі і кансервацыі.

ГЛАВА 3

ПАРАДАК ПРАВЯДЗЕННЯ АРХЕАЛАГІЧНЫХ РАСКОПАК

28. Для правядзення археалагічных раскопак выбіраюцца археалагічныя аб'екты, на якіх могуць быць атрыманы найбольш значныя вынікі, неабходныя для распрацоўкі фундаментальных навуковых тэм у археалогіі і гісторыі Беларусі і Еўропы.

29. Перад пачаткам археалагічных раскопак трымальнік дазволу павінен азнаёміцца з літаратурнымі і архіўнымі матэрыяламі, якія характарызуюць аб'ект раскопак, а таксама падрыхтаваць спадарожнікавыя здымкі і сітуацыйны план (пры наяўнасці) археалагічнага аб'екта.

30. Да пачатку стацыянарных раскопак ажыццяўляецца дадатковае абследаванне археалагічнага аб'екта і яго наваколля, складаецца сітуацыйны план (пры неабходнасці), праводзіцца яго ўсебаковая фотафіксацыя.

31. Выбар месца для закладкі раскопу і памеры раскопу вызначаюцца мэтамі даследавання археалагічнага аб'екта, тэхнічнымі і арганізацыйнымі магчымасцямі археалагічнай экспедыцыі і іншымі фактарамі. Павінна ўлічвацца таксама ступень захаванасці археалагічнага аб'екта. Першачарговае даследаванне праводзіцца на тых участках, якім пагражае разбурэнне ў выніку прыродных працэсаў і гаспадарчай дзейнасці.

32. На адным археалагічным аб'екце павінна закладацца мінімальная колькасць раскопаў. Павелічэнне колькасці раскопаў дапускаецца шляхам прырэзак да існуючых раскопаў. Не дапускаецца пакідаць паміж раскопамі невялікія ўчасткі недаследаванага культурнага пласта (слоя).

33. Пры неабходнасці закладкі некалькіх раскопаў на розных участках археалагічнага аб'екта яны павінны размяшчацца ў адзінай каардынацыйнай сетцы, падрыхтаванай для ўсяго археалагічнага аб'екта, а таксама мець прывязку да адзінага стацыянарнага рэпера, ад якога робіцца нівеліроўка ўсіх раскопаў. Пры гэтым можа выкарыстоўвацца прывязка да балтыйскай сістэмы вышынь.

34. Археалагічныя раскопкі паселішчаў і грунтовых могільнікаў павінны ажыццяўляцца вялікімі раскопамі, якія дазваляюць атрымаць матэрыялы для якаснай навуковай культурна-храналагічнай характарыстыкі археалагічнага аб'екта.

Археалагічныя раскопкі паселішчаў і грунтовых могільнікаў толькі з дапамогай шурфаў не дапускаюцца.

35. Асобныя гаспадарчыя аб'екты, западзіны ад жылляў, пляцоўкі жылых і гаспадарчых пабудоў, абарончыя збудаванні ці іншыя бачныя археалагічныя канструкцыі павінны ўваходзіць у межы агульнага раскопу, які ахоплівае і плошчу паміж даследуемымі археалагічнымі аб'ектамі.

36. Раскопы на паселішчах усіх відаў (стаянкі, селішчы, гарадзішчы), у тым ліку затопленых, павінны быць падзелены на квадраты, памер якіх у залежнасці ад абранай методыкі складае 1 x 1, 2 x 2, 5 x 5 метраў.

Усе квадраты раскопу нівеліруюцца ад аднаго стацыянарнага рэпера.

37. Пры археалагічных раскопках паселішчаў з культурным пластом (слоем) высокай вільготнасці, у тым ліку пры высокім узроўні грунтовых вод і прыродных анамаліях, павінны ажыццяўляцца мерапрыемствы, якія забяспечваюць магчымасць паўнавартаснага вывучэння, фіксацыі культурнага пласта (слоя) і канструкцый да мацерыка. Дапускаецца закладка невялікіх дрэнажных калодзежаў, ручная або механізаваная выбарка вады, «прыступкавы» або «шахматны» спосаб даследавання культурнага пласта (слоя) для збору вады ў заглыбленых квадратах. У выпадку неабходнасці дапускаецца выкарыстанне апалубкі, якая ўтрымлівае сценкі раскопу ад разбурэння.

38. Археалагічныя раскопкі курганоў праводзяцца па сектарах або з захаваннем дзвюх узаемна перпендыкулярных бровак. Дапускаецца вывучэнне не-

калькіх курганоў вялікімі раскопамі з разбіўкай іх на квадраты, якія ахопліваюць насыпы, ровікі і прылеглую тэрыторыю паміж курганамі.

39. Археалагічныя раскопкі грунтовых і курганных могільнікаў з мала прыкметнымі і (або) узаемна перакрываючымі адзін аднаго насыпамі павінны праводзіцца вялікімі раскопамі з разбіўкай іх на квадраты і захаваннем бровак на найбольш выразных участках рэльефу. Броўкі разбіраюцца пасля іх апісання, графічнай і фотафіксацыі.

40. Падчас археалагічных раскопак грунтовых і курганных могільнікаў (насыпаў курганоў) павінна быць забяспечана выяўленне і фіксацыя ўсіх археалагічных артэфактаў і археалагічных аб'ектаў, у тым ліку ўпускных пахаванняў, канструкцый і складу насыпу, узроўню пахаванняў, пахаванай глебы і мацерыка, наяўнасці падсыпак, рэштак іншых збудаванняў унутры насыпу, пад ім або вакол яго, рэшткаў трызны.

41. Выкарыстанне металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў падчас археалагічных раскопак курганных і грунтовых пахаванняў, а таксама розных відаў паселішчаў дапускаецца ў наступных выпадках:

для папярэдняга абследавання з мэтай вызначэння наяўнасці металічных археалагічных артэфактаў без іх выемкі;

на ўчастках, якія разбураюцца (ворыва, агаленні, кар'еры, скарбашукальніцкія шурфы, ямы), для збору археалагічных артэфактаў у выкінутым грунце з графічнай і фотафіксацыяй ходу работ;

для праверкі перагледжанага культурнага пласта (слоя) падчас археалагічных раскопак (адвалаў) і тэрыторыі пасля засыпкі раскопу.

Усе выяўленыя з дапамогай металашукальнікаў археалагічныя артэфакты (у тым ліку археалагічныя артэфакты з адвалаў) павінны быць уключаны ў палявы вопіс і апісаны ў навуковай справаздачы з адпаведнымі тлумачэннямі аб умовах выяўлення.

42. Не дапускаецца выкарыстанне металашукальнікаў для збору і выемкі інвентару пахаванняў без поўнай расчысткі і даследавання пахавальнага комплексу.

43. Археалагічныя раскопкі розных відаў паселішчаў (стаянак, селішчаў, гарадзішчаў), у тым ліку шматслойных і затопленых, праводзяцца паквадратна і паслойна з дакладнай фіксацыяй і апісаннем усіх:

асабліваасцей кожнага знятага слоя і паселішча ў цэлым;

выяўленых асобных культурных пластоў (слаёў);

стэрыльных праслоек;

археалагічных аб'ектаў;

археалагічных артэфактаў, іх размяшчэння на плошчы раскопу (планіграфіі), а таксама суадносін са сляямі і пабудовамі.

Магутнасць кожнага асобнага слоя ў раскопе залежыць ад віду археалагічнага аб'екта і не павінна перавышаць 0,1–0,2 метра.

44. Археалагічныя раскопкі культурнага пласта (слоя) на археалагічных аб'ектах праводзяцца ручным інструментам. Дапускаецца выкарыстанне землярых машын і механізмаў:

для баластавых (падрыхтоўчых) работ, у тым ліку зняцця перакрываючага стэрыльнага слоя (грунту), пагрузкі і транспарціроўкі перабранага грунту; на палях бітваў, пераправах і тэрыторыі ваенных лагераў пры ўмове значнай пашкоджанасці або адсутнасці культурнага пласта (слоя).

Зняцце грунту землярыхнымі машынамі ці механізмамі павінна ажыццяўляцца тонкімі (не больш за 0,1 метра) пластамі з пастаянным кантролем даследчыка і далейшай расчысткай і выемкай выяўленых археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфектаў ручнымі інструментамі.

45. Археалагічныя раскопкі культурнага пласта (слоя) на археалагічных аб'ектах праводзяцца да мацерыка, калі гэтаму не перашкаджаюць знойдзеныя будаўнічыя і архітэктурныя рэшткі, якія патрэбна захаваць.

46. Пасля зачысткі паверхні мацерыка ажыццяўляецца кантрольны перакоп мацерыка на ўсёй плошчы раскопу на глыбіню да 0,2 метра.

47. Культурны пласт (слой) з высокай канцэнтрацыяй дробных артэфектаў прамываецца (флатацыя) або прасейваецца праз дробнаячэістую металічную сетку з паквадратнай і паслойнай фіксацыяй археалагічных артэфектаў.

48. Археалагічныя раскопкі археалагічных аб'ектаў, на якіх прысутнічаюць архітэктурныя канструкцыі, праводзяцца да іх поўнага выяўлення і фіксацыі без выемкі і разбурэння. У выпадку правядзення сістэматычных шматгадовых археалагічных раскопак на адным археалагічным аб'екце з захаваннем знойдзеных архітэктурных канструкцый у адкрытым выглядзе павінны быць прыняты меры для іх кансервацыі і аховы.

49. Падчас раскопак археалагічных аб'ектаў усіх тыпаў павінна праводзіцца нівеліроўка дзённай і мацерыковай паверхні (раскопу, кургана) ад адзінага нулявога рэпера, а таксама ўсіх слаёў і аб'ектаў, у тым ліку пабудоў, узроўняў падлогі, прапласткаў, вогнішчаў, пахаванняў, рэшткаў трызны, важных археалагічных артэфектаў.

50. Падчас археалагічных раскопак павінна праводзіцца фотафіксацыя ўсіх этапаў працэсу археалагічных даследаванняў і ўсіх выяўленых археалагічных аб'ектаў. Пры фотафіксацыі пазначаюцца напрамкі свету, выкарыстоўваюцца маштабная рэйка, лінейка, дзяленні якой павінны праглядацца на фотаздымку. Вынікі фотафіксацыі прадстаўляюцца ў навуковай справаздачы.

51. Выяўленыя падчас археалагічных раскопак археалагічныя артэфекты, у тым ліку фрагментаваныя і часткова пашкоджаныя, бяруцца для правядзення камеральных работ.

Камеральным работам падлягаюць:

інвентар пахавальных комплексаў;
матэрыялы закрытых комплексаў (пабудоў);
цэлыя ці складаныя рэчы;
індывідуальныя знаходкі;
нумізматычныя і эпиграфічныя знаходкі;
знаходкі, якія маюць мастацкае значэнне;
знаходкі, па якіх можна датаваць раскоп, пласт і г.д.;
знаходкі, якія паказваюць культурную прыналежнасць археалагічнага аб'екта, яго гаспадарчую характарыстыку і г.д.;
невядомыя да гэтага рэчы;
знаходкі з помнікаў каменнага і бронзавага вякоў;
астэалагічны матэрыял.

Пазначаныя археалагічныя артэфакты павінны быць занесены ў палявы вопіс і мець пашпартныя дадзеныя з указаннем дакладнага месцазнаходжання кожнай рэчы ці фрагмента (назва археалагічнага аб'екта, нумарацыя раскопу, квадрата, пласта, аб'екта, а таксама глыбіня залягання).

Чалавечыя касцявыя парэшткі павінны вызначацца антрапалагамі, пасля чаго яны могуць быць уключаны ў склад калекцыі або перапахаваны.

Дапускаецца адбор для астэалагічнага вызначэння матэрыялу з непашкоджаных стратыфікаваных культурных напластаванняў і закрытых комплексаў.

Адбор астэалагічных, палеабатанічных, антрапалагічных знаходак і рэшткаў металургічнай вытворчасці праводзіцца з удзелам спецыялістаў. Пры адсутнасці спецыялістаў забіраюцца ўсе знаходкі.

52. У залежнасці ад ступені вывучанасці і захаванасці археалагічнага аб'екта дапускаецца пакіданне часткі знаходак (дробныя сценкі ганчарнай керамікі, фрагментаваныя косткі жывёл са стратай вызначальных кампанентаў) на месцы археалагічных палявых работ.

Пакінутыя ў раскопе археалагічныя артэфакты павінны быць падлічаны, зафатаграфаваны, апісаны, падрабязна зафіксаваны ў палявым дзённіку і адлюстраваны ў навуковай справаздачы з пазначэннем дакладнага месца захавання на плане раскопу.

53. Пасля завяршэння археалагічных раскопак усе раскопы засыпаюцца, узнаўляюцца насыпы курганоў і абарончых збудаванняў, прыбіраюцца выкіды глебы, аднаўляецца ландшафт, які існаваў да пачатку раскопак.

Пасля археалагічных раскопак каменных могільнікаў, могільнікаў з каменнымі крыжамі, культавых камянёў, каменных выкладак яны ўзнаўляюцца ў блізкім да першапачатковага стане.

Вынікі фотафіксацыі ўзноўленых пасля археалагічных раскопак археалагічных аб'ектаў прадстаўляюцца ў навуковай справаздачы.

54. Не завершаныя па аб'ектыўных прычынах раскопы, у тым ліку недаследаваныя археалагічныя аб'екты ў іх, кансервуюцца, што фіксуецца на фотаздымках і прадстаўляецца ў навуковай справаздачы.

55. Пры стацыянарных работах на палях бітваў, пераправах і месцах ваенных лагераў дапускаецца прымяненне металашукальнікаў з суцэльнай выбаркай археалагічных артэфактаў з іх GPS-фіксацыяй, а таксама пазначэннем на тапаграфічным плане з каардынатнай сеткай не меней за 1:200. Адзначаюцца ўмовы і глыбіні выяўлення археалагічных артэфактаў, што адлюстроўваецца ў навуковай справаздачы.

56. Перад пачаткам суцэльнай выбаркі археалагічных артэфактаў распрацоўваюцца два шурфы плошчай не менш за 4 кв. метры ў розных месцах археалагічнага аб'екта для фіксацыі наяўнасці (адсутнасці) культурнага пласта (слоя).

57. Падводныя археалагічныя раскопкі могуць ажыццяўляцца з прымяненнем спецыяльнай тэхнікі, у тым ліку помпы для размыўкі грунту, пасля прывязкі і фіксацыі межаў раскопаў да адзінай каардынацыйнай сеткі, якая ахоплівае даследуемы археалагічны аб'ект і прылеглы да яго ўчастак дна. Пры падводных работах павінна ажыццяўляцца дакладная графічная і фотафіксацыя, а таксама відэафіксацыя ходу і вынікаў работ. Выкарыстоўваюцца метады вымярэння, якія адаптаваны да ўмоў акваторыі.

Выемка арганічных і металічных археалагічных артэфактаў, а таксама рэшткаў канструкцый са стабільнага асяроддзя пад вадой павінна быць суаднесена з далейшай магчымасцю іх першапачатковай стабілізацыі і кансервацыі.

ГЛАВА 4

ПАРАДАК ПРАВЯДЗЕННЯ ВЫРАТАВАЛЬНЫХ (АХОЎНЫХ) АРХЕАЛАГІЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

58. Выратавальныя (ахоўныя) археалагічныя даследаванні праводзяцца на археалагічных аб'ектах, якія знаходзяцца ў аварыйным стане ці ў зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў.

59. Правядзенне выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаванняў ажыццяўляецца на падставе дазволу формы № 4 шляхам візуальнага абследавання тэрыторыі новабудоўлі, пошуку, археалагічнага нагляду, археалагічных раскопак.

60. Перад правядзеннем выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаванняў, у тым ліку археалагічнага нагляду, неабходна азнаёміцца з архіўнымі, літаратурнымі, іншымі крыніцамі і матэрыяламі, якія характарызуюць даследуемы археалагічны аб'ект і тэрыторыю земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў.

61. Правядзенне выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаванняў у выглядзе візуальнага абследавання тэрыторыі новабудоўлі, пошуку і археалагічных раскопак ажыццяўляецца ў адпаведнасці з патрабаваннямі глаў 2 і 3 дадзенай Інструкцыі, калі іншае не прадугледжана дадзенай главой.

62. На археалагічных аб'ектах, якія знаходзяцца ў зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці, выратавальныя (ахоўныя) археалагічныя даследаванні ажыццяўляюцца з улікам патрабаванняў артыкулаў 129 і 130 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры.

63. Выратавальныя (ахоўныя) археалагічныя даследаванні ў зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў праводзяцца трымальнікам дазволу на падставе дагавора НАН Беларусі з юрыдычнымі і фізічнымі асобамі, у тым ліку індывідуальнымі прадпрымальнікамі, якія забяспечваюць распрацоўку і фінансаванне мер па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ у названых зонах і з'яўляюцца заказчыкамі гэтых работ.

Меры па ахове археалагічных аб'ектаў уключаюцца ў практную дакументацыю на выкананне работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў.

Парадак рэалізацыі мер па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў распрацоўваецца навуковымі арганізацыямі і музеямі, якім выдадзены дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў.

64. Для распрацоўкі мер па ахове археалагічных аб'ектаў у зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў трымальнік дазволу праводзіць:

фіксацыю вядомых археалагічных аб'ектаў на практным матэрыяле;

абследаванне зоны земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ,

ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў з мэтай выяўлення

няўлічаных археалагічных аб'ектаў, у тым ліку іх фіксацыю, і пры неабходнасці

археалагічныя даследаванні (археалагічныя раскопкі, археалагічны нагляд).

Пры распрацоўцы мер па ахове археалагічных аб'ектаў у зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ павінны ўлічвацца кліматычныя ўмовы. У перыяд наяўнасці снегавага покрыва і тэмпературы грунту ніжэй за 0 °С неабходна прадугледжваць уладкаванне павільёна над даследуемым участкам для забеспячэння аптымальнага тэмпературнага рэжыму (не ніжэй за 5 °С), а таксама асвятлення, дастатковага для графічнай і фотафіксацыі.

65. Пры правядзенні археалагічных раскопак на археалагічных аб'ектах, якія знаходзяцца ў зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці, дапускаецца ў выпадку навуковай неабходнасці зрабіць прырэзку да раскопу па-за межамі ўчастка такіх работ.

Пры немагчымасці правядзення археалагічных раскопак на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў, якія трапілі ў зону земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўляецца археалагічны нагляд, які вядзецца адначасова з гэтымі работамі, у тым ліку на працягу ўсяго каляндарнага года.

66. Археалагічны нагляд праводзіцца на ўсёй тэрыторыі земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўлення іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў, якія закранаюць археалагічны аб'ект, у адпаведнасці з праектнай дакументацыяй на выкананне дадзеных работ. Як правіла, археалагічны нагляд не праводзіцца ў месцах добраўпарадкавання тэрыторыі без парушэння культурнага пласта (слоя) і перакладкі інжынерных камунікацый па старым напрамку.

67. Падчас археалагічнага нагляду праводзяцца гарызантальныя і вертыкальныя зачысткі ў будаўнічых катлаванах і траншэях, фіксацыя і вывучэнне ўсіх выяўленых археалагічных аб'ектаў, выемка археалагічных артэфектаў у поўным аб'ёме, апісанне асаблівасцей культурнага пласта (слоя) і выяўленых археалагічных артэфектаў і археалагічных аб'ектаў, што адлюстроўваецца ў палявой дакументацыі і навуковай справаздачы.

Праводзіцца фотафіксацыя ўсіх этапаў земляных работ, графічная фіксацыя профіляў будаўнічых катлаванаў і траншэй, археалагічных аб'ектаў і канструкцый у маштабе не менш за 1:40 у месцах наяўнасці культурных напластаванняў, нівеліроўка і абмеры рэшткаў выяўленых археалагічных аб'ектаў, у тым ліку абарончых, культурных, грамадскіх, жыллёвых, прамысловых і гаспадарчых пабудоў, будаўнічага матэрыялу.

Пры давядзенні будаўнічых катлаванаў і траншэй да ўзроўню мацерыка даецца яго апісанне з улікам заглыблення ў мацярык існуючых археалагічных аб'ектаў, пабудоў і канструкцый.

У выпадку перавышэння магутнасці культурнага пласта (слоя) глыбіні будаўнічых катлаванаў яго фіксацыя праводзіцца ў межах глыбіні земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ. У такім выпадку, як правіла, праводзіцца кантрольная шурфоўка асобных участкаў з паслойнай фіксацыяй стратыграфіі да мацерыка.

68. Падчас археалагічнага нагляду праводзіцца пераборка культурнага пласта (слоя), які выкінуты з будаўнічых катлаванаў і траншэй, выемка археалагічных артэфектаў са дна і сценак катлаванаў і траншэй з фіксацыяй асаблівасцей культурнага пласта (слоя), месца і ўмоў выяўлення артэфекта.

69. Пры правядзенні археалагічнага нагляду, як правіла, павінен выкарыстоўвацца металашукальнік з мэтай больш поўнага збору археалагічных артэфектаў, якія фіксуюцца на тапаграфічным плане і плане археалагічнага аб'екта з пазначэннем умоў і глыбіні іх выяўлення.

Металашукальнікам павінны абследавацца выкіды і адвалы грунту, дно катлаванаў і траншэй.

70. Пры выяўленні на тэрыторыі земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленні іншай дзейнасці, у тым ліку на ўчастках будаўнічых катлаванаў і траншэй, непашкоджанага культурнага пласта (слоя), археалагічных аб'ектаў і архітэктурных канструкцый, такія работы прыпыняюцца і праводзяцца выратавальныя (ахоўныя) археалагічныя раскопкі.

РАЗДЗЕЛ III ПАРАДАК ВЯДЗЕННЯ ПАЛЯВОЙ ДАКУМЕНТАЦЫІ

ГЛАВА 5 АГУЛЬНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЯДЗЕННЯ ПАЛЯВОЙ ДАКУМЕНТАЦЫІ

71. Падчас археалагічных даследаванняў трымальнік дазволу штодзённа вядзе палявую дакументацыю.

72. Чарцёжная і графічная дакументацыя павінна дакладна адлюстроўваць усе назіранні даследчыка, у тым ліку ўзаемае размяшчэнне слаёў і пабудоў, суадносіны іх глыбіні размяшчэння, склад, структуру і колер культурнага пласта (слоя), наяўнасць грунтовых, попельных, вугальных і іншых плям, распаўсюджванне археалагічных артэфактаў па плошчы раскопу, умовы і глыбіні іх залягання, размяшчэнне касцявых рэшткаў.

73. Дапускаюцца наступныя маштабы палявых чарцяжоў: 1:1, 1:2, 1:5, 1:10, 1:20, 1:50.

Планы, разрэзы і профілі раскопаў выконваюцца ў адзіным маштабе, аднак не менш за 1:20/1:40, а для помнікаў каменнага веку – не менш за 1:10/1:20.

Планы курганоў – не менш за 1:20/1:40.

Планы і разрэзы каменных канструкцый павінны быць выкананы ў маштабе не менш

за 1:20.

Планы і разрэзы пахаванняў складаюцца ў маштабе не менш за 1:10/1:20.

Уся чарцёжная дакументацыя павінна мець лінейны маштаб.

74. Палявы дзённік лічыцца асноўным палявым дакументам і не можа быць заменены іншымі запісамі. У палявы дзённік заносзяцца ўсе назіранні падчас археалагічных палявых работ, асноўныя паказчыкі, апісанні і прамеры з планаў і чарцяжоў, асаблівасці выяўлення і фіксацыі археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфактаў, астэалагічных, палеабатанічных знаходак.

75. Вынікі камеральных работ з атрыманымі археалагічнымі матэрыяламі і апрацаваная палявая дакументацыя разам з фотаздымкамі прадстаўляюцца ў навуковай справаздачы.

Навуковая справаздача павінна адлюстроўваць усе праведзеныя віды археалагічных даследаванняў, на якія выдаваўся дазвол.

Пры вядзенні палявой дакументацыі і падрыхтоўцы навуковай справаздачы павінны выкарыстоўвацца базавыя дапаможнікі па палявой археалогіі.

76. Навуковая справаздача з'яўляецца навуковым творам, які быў выкананы ў якасці службовага задання і на які распаўсюджваецца заканадаўства аб аўтарскім праве і сумежных правах.

У тых выпадках, калі ў стварэнні навуковай справаздачы прымалі ўдзел іншыя супрацоўнікі (акрамя трымальніка дазволу), то іх удзел павінен быць адзначаны ў змесце навуковай справаздачы і тэкставай частцы. Па прапанове трымальніка дазволу прозвішчы гэтых асоб могуць быць адзначаны на тытульным лісце навуковай справаздачы.

ГЛАВА 6

СТРУКТУРА НАВУКОВАЙ СПРАВАЗДАЧЫ

І ПАТРАБАВАННІ ДА ЯЕ АФАРМЛЕННЯ

77. Навуковая справаздача павінна адпавядаць патрабаванням, прадугледжаным артыкулам 91 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры, а таксама ўключаць наступныя дадзеныя:

мэты і задачы, якія ставіў перад сабой даследчык, і ступень іх выканання ў палявым сезоне;

сувязь археалагічных палявых работ, што выконваліся, з папярэднімі археалагічнымі даследаваннямі тых самых археалагічных аб'ектаў ці адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак;

арганізацыя работ і крыніцы фінансавання;

асноўныя ўдзельнікі археалагічных даследаванняў і іх функцыі;

методыка археалагічных палявых работ;

перспектывы і планы далейшых археалагічных даследаванняў тых самых археалагічных аб'ектаў ці адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак.

78. Навуковая справаздача афармляецца друкаваным тэкстам (з дадаткамі) на беларускай або рускай мове ў папяровым і электронным (на электронным носьбіце) выглядзе.

Калекцыйныя вопісы, карты, чарцяжы, фотаздымкі і малюнкi прыкладаюцца да навуковай справаздачы ў форме дадатку пасля асноўнага тэксту або афармляюцца ў выглядзе асобнага альбома. Фармат папяровага ліста навуковай справаздачы і альбома (як правіла, А4) не павінен перавышаць 45 x 32 см.

Выкарыстоўваецца агульная нумарацыя старонак, якая пачынаецца з тытульнага ліста і ўключае ілюстратыўную частку з дадаткамі. У навуковых справаздачах, якія складаюцца з некалькіх тамоў, нумарацыя старонак даецца для кожнага тома асобна.

Навуковая справаздача прадстаўляецца ў папцы, падрыхтаванай да пераплёту, з двума тытульнымі лістамі або ў цвёрдым пераплёце (акрамя пластыкавага).

79. Навуковая справаздача завяраецца подпісам і пячаткай кіраўніка навуковай арганізацыі або музея, якія хадайнічалі аб выдачы дазволу, і зацвярджаецца НАН Беларусі.

Тытульны ліст навуковай справаздачи афармляецца згодна з дадаткам да дадзенай Інструкцыі.

80. Пасля тытульнага ліста навуковай справаздачи прыкладаецца дазвол, затым – змест, уводзіны, асноўны тэкст, заключэнне і дадаткі (калекцыйныя вопісы індыўідуальных і масавых археалагічных артэфектаў, спіс ілюстрацый (малюнкаў, фотаздымкаў), ілюстрацыі, дадзеныя антрапалагічнага, астэалагічнага, палеабатанічнага, прыродазнаўчых вызначэнняў, звесткі (даведка) аб перадачы археалагічных артэфектаў на пастаяннае (часовае) захаванне ў адпаведнасці з заканадаўствам). Інфармацыя аб артэфектах у звестках аб перадачы павінна адпавядаць калекцыйным вопісам навуковай справаздачи.

81. Уводзіны змяшчаюць дадзеныя аб месцы правядзення работ, археалагічных аб'ектах, задачах археалагічнага даследавання, арганізацыі работ, крыніцах іх фінансавання і тэрмінах правядзення, аб агульным складзе ўдзельнікаў археалагічных палявых работ.

Асноўная частка навуковай справаздачи ўключае апісанне метадыкі археалагічнага даследавання, працэсу і вынікаў археалагічных палявых работ, вынікаў камеральных работ і папярэдняга аналізу атрыманых археалагічных артэфектаў, інфармацыю аб фактах і метадах выкарыстання металашукальнікаў, геарадараў і іншых тэхнічных сродкаў і інструментаў, а таксама інфармацыю аб кансервацыі раскопаў, іх засыпцы, рэкультывацыі глебы на месцы раскопак, узнаўленні надмагільных канструкцый і пабудоў.

Заключэнне змяшчае асноўныя вынікі праведзеных археалагічных даследаванняў, а таксама (калі неабходна) рэкамендацыі па далейшым вывучэнні і выкарыстанні археалагічнага аб'екта.

Дадаткі павінны змяшчаць:

калекцыйны вопіс знаходак (індыўідуальных, масавых), які павінен утрымліваць указанне на парадкавы і калекцыйны нумар знаходкі, каардынаты знаходкі (квадрат, пласт, глыбіня), назву знаходкі, матэрыял знаходкі, а таксама быць звязаны з тэкстам, ілюстрацыямі (фотаздымкамі), вызначэннямі шляхам адпаведных спасылак;

фотаздымкі, якія адлюстроўваюць усе стадыі археалагічнага даследавання, у тым ліку планы і профілі раскопаў, разрэзы курганных насыпаў, выяўленыя археалагічныя аб'екты і працэс іх даследавання, павінны выконвацца з маштабнай лінейкай і пазначэннем напрамкаў свету;

інфармацыю аб правядзенні спецыяльных аналізаў і вызначэнняў з указаннем іх аўтарства і пазначэннем месца ўзяцця проб на адпаведнай чарчэжнай дакументацыі.

82. Пасля тэкставай часткі і дадаткаў навуковай справаздачы ставіцца подпіс аўтара(аў).

83. Чорна-белыя чарцяжы выконваюцца тушшу або рапідографам на паперы, калыцы, мілімітроўцы.

Дапускаецца прадстаўленне чорна-белых чарцяжоў у выглядзе ксеракопіі, а таксама каляровых ілюстрацый.

84. Буйнафарматныя чарцяжы, якія нельга паменшыць, павінны складвацца да памераў альбома ці тэксту навуковай справаздачы. Прадстаўленне чарцяжоў у рулонах не дапускаецца.

85. Кожны чарчэж, у тым ліку карты, планы, профілі, разрэзы, павінны мець расшыфроўку ўсіх выкарыстаных умоўных абазначэнняў. Дапускаецца вынясенне расшыфроўкі на асобны ліст (пры ўмове выкарыстання ў навуковай справаздачы адзінай сістэмы ўмоўных абазначэнняў).

Усе чарцяжы павінны мець указанне напрамкаў свету і лінейны паказальнік маштабу.

86. Пры фатаграфаванні ці іншых метадах памяншэння чарцяжоў трэба звяртаць увагу на тое, каб усе дэталі, у тым ліку надпісы і лічбы, былі добра бачны. Не дапускаецца празмернае памяншэнне чарцяжоў, што вядзе да недастатковай выразнасці копіі.

87. На ілюстрацыях (малюнках, фотаздымках) прадстаўляюцца важнейшыя знаходкі (як правіла, усе індывідуальныя знаходкі, а для масавага матэрыялу – найбольш характэрныя рэчы) з указаннем іх калекцыйных нумароў.

Малюнкi і фотаздымкі знаходак павінны мець лінейны паказальнік маштабу. Індывідуальныя знаходкі прадстаўляюцца ў маштабе 1:1, масавыя – 1:2 ці 1:4.

88. Малюнкi і фотаздымкі археалагічных артэфактаў кампануюцца ў табліцы, прычым кожны з іх у табліцы павінен мець свой парадкавы і калекцыйны нумар, на якія робіцца спасылка ў тэкставай частцы і калекцыйным вопісу навуковай справаздачы.

Паміж тэкстам навуковай справаздачы і дадаткамі, у тым ліку калекцыйным вопісам, альбомам ілюстрацый, вызначэннямі, павінна існаваць цесная сувязь у выглядзе адпаведных спасылак.

89. Усе ілюстрацыі, у тым ліку чарцяжы, малюнкi, фотаздымкі, павінны мець тлумачальныя надпісы, якія ўтрымліваюць назву даследаванага археалагічнага аб'екта і вычарпальную інфармацыю аб археалагічным артэфакце. Спіс ілюстрацыйнага матэрыялу не можа замяніць тлумачальных надпісаў.

90. У тлумачальных надпісах пад фотаздымкамі раскопаў і археалагічных аб'ектаў, акрамя назвы здымка з указаннем назвы помніка, года даследавання, неабходна ўказваць, з якога боку фатаграфавалася раскоп ці археалагічны аб'ект.

ГЛАВА 7 НАВУКОВАЯ СПРАВАЗДАЧА АБ АРХЕАЛАГІЧНЫХ РАЗВЕДКАХ

91. Навуковая справаздача аб археалагічных разведках павінна змяшчаць: апісанне маршруту ці адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі археалагічных разведак з пералікам усіх абследаваных археалагічных аб'ектаў;

карту археалагічнай разведкі з абазначэннем геаграфічных арыенціраў, у тым ліку рэкі, азёры, населеныя пункты, а таксама маршруту археалагічнай разведкі і ўсіх даследаваных археалагічных аб'ектаў;

поўнае апісанне кожнага вывучанага археалагічнага аб'екта з адлюстраваннем яго назвы, геаграфічнага месцазнаходжання, захаванасці, стану паверхні, тапаграфічных асаблівасцей, формы і памераў (калі яны вызначаюцца візуальна), межаў распаўсюджвання археалагічных артэфектаў, характарыстыкі культурнага пласта (слоя) (пры правядзенні шурфоўкі) і ўсяго знойдзенага матэрыялу;

інфармацыю аб тым, адкрыты ці абследаваны археалагічны аб'ект упершыню або быў вядомы раней, кім і калі абследавалася і вывучалася;

указанне памераў усіх шурфаў, траншэй, зачыстак з адлюстраваннем іх стратыграфіі;

планы і стратыграфічныя профілі ўсіх аб'ектаў незалежна ад наяўнасці ці адсутнасці на іх культурнага пласта (слоя);

апісанне знойдзеных падчас археалагічных разведак археалагічных матэрыялаў.

92. Абследаваныя археалагічныя аб'екты павінны быць пазначаны адпаведным нумарам на карце.

93. Кожны даследаваны археалагічны аб'ект павінен прадстаўляцца ў навуковай справаздачы планам, інструментальным ці візуальным, які складаецца ў пэўным маштабе і адлюстроўвае асаблівасці рэльефу і тапаграфічную сітуацыю. Для гарадзішчаў і іншых археалагічных аб'ектаў з адмысловым рэльефам, як правіла, прадстаўляецца яшчэ разрэз у тым жа маштабе, што і план археалагічнага аб'екта.

94. План археалагічнага аб'екта павінен мець лінейны маштаб, дакладную тапаграфічную прывязку да пастаянных арыенціраў на мясцовасці, у тым ліку ўказанне адлегласці і напрамку да населеных пунктаў, дарог, мастоў, геадэзічных пунктаў, тэлеграфных слупоў. Усе прывязкі павінны быць указаны ў тэксце навуковай справаздачы.

95. Пры адлюстраванні на плане рэльефу з дапамогай гарызанталей павінны ўказвацца берг-штрыхамі напрамак схілу і адзначацца вышыня сячэння гарызанталей.

96. Пры закладцы на археалагічным аб'екце шурфаў, зачыстак і невялікіх раскопаў усе яны павінны быць дакладна і ў маштабе зафіксаваны. У тэксце навуковай справаздачы ўказваюцца іх памеры, а таксама дзецца апісанне стратыграфіі і атрыманага археалагічнага матэрыялу.

97. Палявыя фотаздымкі павінны найбольш поўна і падрабязна перадаваць асаблівасці рэльефу, тапаграфічнае становішча абследаваных археалагічных аб'ектаў і іх памер.

Навуковая справаздача павінна ўтрымліваць фотаздымкі ўсіх абследаваных археалагічных аб'ектаў, зачыстак, шурфаў, у тым ліку зачыстак і шурфаў, у якіх культурны слой адсутнічае.

98. Усе знойдзеныя падчас разведак археалагічныя матэрыялы павінны быць апісаны ў тэксце, прадстаўлены ў калекцыйным вопісе індывідуальных і масавых знаходак, а таксама ў дадатках.

ГЛАВА 8

НАВУКОВАЯ СПРАВАЗДАЧА АБ АРХЕАЛАГІЧНЫХ РАСКОПКАХ

99. Навуковая справаздача аб археалагічных раскопках павінна змяшчаць:

поўнае апісанне археалагічнага аб'екта, які даследаваўся археалагічнымі раскопкамі, з адлюстраваннем яго назвы, географічнага месцазнаходжання, захаванасці, стану паверхні, тапаграфічных асаблівасцей, формы і памераў (калі яны вызначаюцца візуальна), межаў распаўсюджвання археалагічных артэфактаў, характарыстыкі культурнага пласта (слоя) (пры правядзенні шурфоўкі), усяго знойдзенага матэрыялу і гісторыі вывучэння;

сітуацыйны план археалагічнага аб'екта з дакладным абазначэннем у маштабе ўсіх раскопаў, траншэй, шурфаў, якія закладваліся даследчыкам у адпаведнасці з выдзеным дазволам, а таксама ў папярэдні час;

апісанне метадыкі археалагічных раскопак з абгрунтаваннем яе выбару;

планы і стратыграфічныя профілі ўсіх раскопаў, археалагічных аб'ектаў, мацерыка;

апісанне знойдзеных падчас археалагічных раскопак археалагічных матэрыялаў.

100. Кожны раскоп прадстаўляецца планам, у тым ліку на асобныя пласты, і профілямі сценак раскопу, бровак. Пры значнай глыбіні раскопу і археалагічным даследаванні шматслойных паселішчаў на кожны будаўнічы гарызонт (пласт) павінен рабіцца асобны план з пазначэннем лінейнага маштабу і напрамку свету.

101. На планы раскопу наносзяцца:

нівеліровачныя адзнакі (ці прадстаўляецца асобны план нівеліроўкі паверхні) дзённай паверхні і мацерыка. Гэтыя дадзеныя павінны паўтарацца на профілях;

размяшчэнне рэпера, у тым ліку з прывязкай да балтыйскай сістэмы вышынь;

асабліваці культурынага пласта (слоя);

усе выяўленыя археалагічныя аб'екты, а таксама індывідуальныя знаходкі з адзнакамі іх месцазнаходжання, у тым ліку глыбінь. Усе зафіксаваныя археалагічныя аб'екты нумаруюцца, прычым іх нумар выкарыстоўваецца ў тэкставай частцы навуковай справаздачы і чарцяжах.

102. Планы і профілі раскопу выконваюцца ў адным маштабе. На профілях адзначаюцца межы квадратаў, якія прадстаўлены на плане. У выпадку значнага памяншэння агульнага плана раскопу дапускаецца рабіць планы асобных комплексаў (пабудовы, вогнішчы) у больш буйным маштабе.

Планы і профілі (разрэзы) археалагічных аб'ектаў таксама выконваюцца ў адным маштабе.

103. Пры археалагічным даследаванні ў раскопе каменных, цагляных ці драўляных архітэктурных пабудоў, акрамя іх падрабязнага апісання, планаў і профіляў раскопаў, прадстаўляюцца дакладныя планы пабудоў, разрэзы, фасіроўкі і іншыя архітэктурныя чарцяжы з указаннем лінейнага маштабу.

104. Профілі сценак раскопу ці бровак павінны дакладна адлюстроўваць стратыграфічную сітуацыю. Не дапускаецца абагульненая стратыграфія па некаторых профілях ці стратыграфічныя калонкі, якія адлюстроўваюць толькі частку профілю.

105. Усе выяўленыя ў раскопе археалагічныя аб'екты падрабязна апісваюцца ў тэксце з адзнакамі іх месцазнаходжання, памераў, формы, запаўнення і іншымі характарыстыкамі. На чарцяжах прадстаўляюцца іх профілі (разрэзы) з указаннем лінейнага маштабу.

106. Пакінутыя ў раскопе археалагічныя артэфакты павінны таксама быць адлюстраваны ў навуковай справаздачы з указаннем іх колькасці і фотафіксацыяй.

107. Пры археалагічных раскопках могільнікаў дадаткова прадстаўляецца абгрунтаванне неабходнасці раскопак і выбранай metodyкі. Даецца падрабязная характарыстыка кожнага даследаванага пахавання, усіх выяўленых у іх археалагічных аб'ектаў без залежнасці ад захаванасці, наяўнасці або адсутнасці антрапалагічных парэшткаў і знаходак.

108. На план могільніка з указаннем лінейнага маштабу і напрамкаў свету наносыцца ўсе знойдзеныя пахаванні з дакладным адлюстраваннем месцаразмяшчэння, формы, памераў і арыенціроўкі шкілетаў у магілах.

109. Апісанне кожнага пахавальнага комплексу павінна ўключаць поўную характарыстыку магільнага збудавання з адлюстраваннем памераў, формы,

канструктыўных дэталей, запаўнення магільнай ямы, а таксама апісанне палажэння кожнага шкілета ў могільніку, пералік усяго інвентару пахавання з дакладным месцазнаходжаннем кожнай рэчы ў адносінах да шкілета.

Пры апісанні глыбінь неабходна указаць, ад якога ўзроўню праводзілася вымярэнне.

110. Кожнае пахаванне прадстаўляецца асобным планам у маштабе не менш за 1:10/1:20, на якім даюцца дакладныя контуры магільнай ямы (калі яны праглядаюцца), выявы шкілета і ўсіх рэчаў, якія выяўлены пры археалагічных раскопках, а таксама ўсе элементы пахавальнага абраду, у тым ліку падсыпкі, вогнішчы, рэшткі трунаў, з дакладнай фіксацыяй размяшчэння кожнай рэчы ў прасторы і нівелірнымі адзнакамі.

111. На плане ўсе рэчы пахавальнага інвентару і знаходкі з міжмагільнай прасторы нумаруюцца і апісваюцца (расшыфроўваюцца) у тлумачальных надпісах да плана.

112. Пры археалагічных раскопках кургану прадстаўляюцца планы і, як правіла, не менш двух разрэзаў (профіляў) кожнага кургана, выкананыя ў адным маштабе. На планах і профілях кургану пазначаюцца нівеліровачныя адзнакі, якія адлюстроўваюць усе асаблівасці будовы насыпаў, пахавальных элементаў і выяўленых пахаванняў. Кожны разрэз кургана апісваецца з указаннем паслядоўнасці размяшчэння пахаванняў і стварэння насыпу.

У выпадку змяшчэння ў навуковую справаздачу паменшанага плана кургану з выяўленымі пахаваннямі прыкладаецца план асобных пахаванняў у больш буйным маштабе.

113. Кожнае пахаванне прадстаўляецца на фотаздымках.

Тлумачальныя надпісы пад фотаздымкамі, а таксама графічнай дакументацыяй павінны змяшчаць вычарпальную інфармацыю аб праведзеных работах і аб'екце археалагічнага даследавання.

ГЛАВА 9

НАВУКОВАЯ СПРАВАЗДАЧА АБ ВЫРАТАВАЛЬНЫХ (АХОЎНЫХ) АРХЕАЛАГІЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯХ

114. Навуковая справаздача аб выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаваннях у выглядзе археалагічных разведак і (або) археалагічных раскопак афармляецца ў адпаведнасці з патрабаваннямі глаў 7 і 8 дадзенай Інструкцыі.

115. Акрамя таго, навуковая справаздача аб выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаваннях, у тым ліку археалагічным наглядзе, павінна змяшчаць:

вынікі фіксацыі вядомых археалагічных аб'ектаў на праектным матэрыяле;

вынікі абследавання зоны земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ і фіксацыю выяўленых няўлічаных археалагічных аб'ектаў на практным матэрыяле;

сітуацыйны план размяшчэння аб'екта археалагічнага нагляду ў межах ахоўнай зоны археалагічнага аб'екта;

пазначэнне аб'екта археалагічнага нагляду на тапаграфічнай карце з прывязкай да населеных пунктаў (або ў межах населенага пункта), а таксама на спадарожнікавых здымках;

план зоны земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ і (або) аб'екта археалагічнага нагляду з дакладным абазначэннем у маштабе ўсіх будаўнічых катлаванаў і траншэй з геадэзічнымі (нівеліровачнымі) адзнакамі, таксама на плане абазначаюцца раскопы, участкі праведзеных археалагічных даследаванняў, у тым ліку археалагічнага нагляду;

гістарычную і археалагічную даведку з поўнай характарыстыкай археалагічнага аб'екта, апісаннем месца размяшчэння зоны земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ;

характарыстыку метадыкі выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаванняў, у тым ліку археалагічнага нагляду, з абгрунтаваннем яе выбару;

даведку аб папярэдніх параметрах і плошчы земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, у тым ліку будаўнічых катлаванаў і траншэй у адпаведнасці з практным матэрыялам, а таксама інфармацыю аб фактычных аб'ёмах і плошчы праведзеных археалагічных даследаванняў.

116. Прадстаўленне вынікаў археалагічнага нагляду ў зоне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ ажыццяўляецца ў адпаведнасці з практным матэрыялам, у якім абазначаны будаўнічыя ўчасткі, катлаваны, траншэй. Пры наяўнасці культурных напластаванняў кожны ўчастак прадстаўляецца графічнай фіксацыяй стратыграфіі сценак і фотафіксацыяй. Даследаваныя значныя археалагічныя аб'екты паказваюцца на асобных планах.

На планах прадстаўляюцца таксама нівеліровачныя адзнакі (ці прадстаўляецца асобны план нівеліроўкі паверхні), якія павінны паўтарацца на профілях сценак будаўнічых катлаванаў і траншэй.

Планы і профілі будаўнічых катлаванаў і траншэй выконваюцца ў адным маштабе. На профілях адзначаюцца межы квадратаў, якія прадстаўлены на плане. У выпадку значнага памяншэння агульных планаў і профіляў робяцца планы асобных археалагічных аб'ектаў у больш буйным маштабе.

Калекцыйны вопіс знаходак (індыўідуальных, масавых) павінен мець указанне на парадкавы і калекцыйны нумары знаходкі, лакалізацыю знаходак і быць звязаны адпаведнымі спасылкамі з тэкстам і ілюстрацыйным матэрыялам.

117. Профілі будаўнічых катлаванаў і траншэй, у якіх захаваліся рэшткі культурнага пласта (слоя), павінны дакладна адлюстроўваць стратыграфічную

сітуацыю. Не дапускаецца прадстаўленне абагульненай стратыграфіі па некаторых профілях ці стратыграфічных калонках, якія адлюстроўваюць толькі частку профілю.

118. Усе выяўленыя падчас археалагічнага нагляду археалагічныя аб'екты і археалагічныя артэфакты дакладна і падрабязна прадстаўляюцца ў навуковай справаздачы, у тым ліку ў тэкставай частцы, чарцяжах, малюнках і фотаздымках з маштабнай лінейкай і пазначэннем напрамкаў свету.

119. Фотаздымкі, якія прадстаўляюцца ў навуковай справаздачы аб праведзеных выратавальных (ахоўных) археалагічных даследаваннях, павінны адлюстроўваць усе стадыі археалагічных даследаванняў, асаблівасці выбранай методыкі, параметры і плошчу земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, у тым ліку будаўнічых катлаванаў і траншэй, у адпаведнасці з практным матэрыялам.

Дадатак да Інструкцыі аб парадку правядзення археалагічных даследаванняў і
вядзення папявой дакументацыі пры іх правядзенні

Форма тытульнага ліста

(назва навуковай арганізацыі або музея)

Справа № _____

Зацверджана
Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі

_____ (дата, пасада, прозвішча, подпіс)

_____ (прозвішча, асабістае імя, імя па бацьку (калі такое маецца) трымальніка дазволу)

**НАВУКОВАЯ СПРАВАЗДАЧА
аб правядзенні**

(від археалагічных даследаванняў (разведкі, раскопкі, нагляд)

(назва археалагічных аб'ектаў, іх лакалізацыя згодна з сучасным

адміністрацыйна-тэрытарыяльным размяшчэннем, год правядзення работ)

Узгоднена

_____ (прозвішча, подпіс кіраўніка навуковай арганізацыі або музея, у якіх падрыхтавана
справаздача; дата, пятачка)

Разгледжана

_____ (назва структурнага падраздзялення дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут
гісторыі НАН Беларусі»)

_____ (дата, пасада, прозвішча, подпіс, іншыя звесткі)

Прынята

_____ (назва структурнага падраздзялення дзяржаўнай навуковай
установы «Інстытут гісторыі НАН Беларусі», дзе будзе
прымацца навуковая справаздача)

_____ (дата, пасада, прозвішча, подпіс, іншыя звесткі)

(месца і год падрыхтоўкі навуковай справаздачы)

КОДЕКС РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
ОБ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЯХ
6 января 2021 г. № 91-3

Статья 20.6. Незаконный поиск и оборот археологических артефактов

1. Поиск археологических артефактов, осуществляемый без разрешения на право проведения археологических исследований, - влечет наложение штрафа в размере от пятнадцати до пятидесяти базовых величин с конфискацией предмета административного правонарушения, орудий и средств совершения административного правонарушения или без конфискации таких орудий и средств.
2. Приобретение, продажа, дарение, мена, залог археологических артефактов в случаях, запрещенных законодательными актами, при отсутствии признаков незаконной предпринимательской деятельности
- влекут наложение штрафа в размере от десяти до тридцати базовых величин с конфискацией предмета административного правонарушения.

Примечание. Термин «поиск археологических артефактов», применяемый в настоящей статье, имеет значение, определенное законодательством о культуре

Административные процедуры НАН Беларуси в области археологического наследия

Название документа	Номер процедуры	Название процедуры	Орган, осуществляющий процедуру
Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 17.02.2012 г. №156	3.15-1	Выдача заключения об отсутствии на территории проведения земляных и строительных работ археологических объектов или необходимости принятия мер по их охране в случаях, предусмотренных законодательством	Институт истории НАН Беларуси
	3.15-4	Выдача заключения о согласовании проектной документации на выполнение земляных, строительных, мелиоративных и других работ, осуществление иной деятельности на территории археологических объектов, за исключением памятников археологии	НАН Беларуси
	12.14	Выдача разрешения на право проведения археологических исследований	НАН Беларуси
Указ Президента Республики Беларусь от 26.04.2010 г. №200	8.9	Согласование проектной документации на выполнение земляных, строительных, мелиоративных и других работ, осуществление иной деятельности на территории археологических объектов, за исключением памятников археологии	НАН Беларуси

АСНОЎНЫЯ ВYДАННІ ІНСТЫТУТА ГІСТОРЫІ НАН БЕЛАРУСІ ПА АРХЕАЛАГІЧНАЙ ТЭМАТЫЦЫ (2019 – 2021)

